

HENKILÖSTÖN NÄKEMYKSIÄ ALLE KOLMEVUOTIAAN LAPSEN KUIVAKSI OPETTELUN TOTEUTUMISESTA PÄIVÄKODISSA

Saara Nurmi
Ida-Susanna Viinikainen

Opinnäytetyö
Marraskuu 2012

Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU
JAMK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tekijät NURMI, Saara VIINIKAINEN, Ida-Susanna	Julkaisun laji Opinnäytetyö	Päivämäärä 12.11.2012
	Sivumäärä 54+3	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty (X)
Työn nimi HENKILÖSTÖN NÄKEMYKSIÄ ALLE KOLMEVUOTIAAN LAPSEN KUIVAKSI OPETTELUN TOTEUTUMISESTA PÄIVÄKODISSA		
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn ohjaaja HINTIKKA, Timo PUNNA, Mari		
Toimeksiantaja(t)		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyön aiheena oli alle kolmevuotiaan lapsen kuivaksi oppiminen, jota tarkasteltiin päiväkodin henkilökunnan näkökulmasta, eli kuinka he työssään kokevat lasten kuivaksi oppimisprosessin. Aihe on huomionarvoinen, sillä se on erittäin moninainen ja siitä ei juurikaan löydy aiempia tutkimuksia. Tämän vuoksi oli myös tärkeää kartoittaa päiväkodin näkökulmaa, koska alan ammattilaisilla on kodin ohella merkittävä rooli lapsen kuivaksi opettelussa.</p> <p>Opinnäytetyön aihe oli rajattu alle kolmevuotiaisiin lapsiin, sillä he elävät parhailaan kuivaksi opetteluun herkkyyuskautta. Opinnäytetyössä käytettiin kvalitatiivista tutkimusmuotoa ja haastateltiin yhteistyökumppani päiväkotia Majakkasaaren henkilöstöä. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää lapsen kuivaksi opetteluun liittyviä keinoja sekä tapoja päiväkodin henkilöstön kokemana. Tavoitteena oli tuoda esiin päiväkodin työntekijöiden ajatuksia siitä, kuinka lapsen kuivaksi opettelu tulee esiin päiväkodin arjessa ja kuinka kasvatuskumppanuus toteutuu kuivaksi opetteluun suhteen.</p> <p>Tutkimustulokset osoittivat, että kuivaksi opettelu edellyttää keskustelua sekä yhteisiä toimintatapoja niin henkilöstön ja vanhempien välillä kuin myös työyhteisön kesken. Päiväkodin struktuuri edesauttaa kuivaksi oppimista merkittävästi ja henkilöstö pyrkii toteuttamaan kodin toiveita lapsen kuivaksi opetteluun suhteen. Tutkimustuloksista voi päätellä kuivaksi oppimisen olevan keskeinen osa päiväkodin arkea ja avainasemassa on onnistunut yhteistyö eri osapuolten välillä.</p>		
Avainsanat (asiasanat)		
kuivaksi opettelu, alle kolmevuotias lapsi, perustarpeet, kasvatuskumppanuus, oppiminen		
Muut tiedot		

Authors NURMI, Saara VIINIKAINEN, Ida-Susanna	Type of publication Bachelor's Thesis	Date 12112012
	Pages 54+3	Language Finnish
		Permission for web publication (X)
Title THE PERSONNEL'S VIEWS OF UNDER THREE-YEAR-OLD CHILDREN'S TOILET TRAINING AND HOW IT IS IMPLEMENTED IN A KINDERGARTEN		
Degree Programme Degree Programme in Social Services		
Tutors HINTIKKA, Timo PUNNA, Mari		
Assigned by		
<p>Abstract</p> <p>The topic of this thesis was under three-year-old children's toilet training which was examined from the point of view of a kindergarten's personnel and how they saw a child's toilet training process. This topic is noteworthy because it is very diverse and because practically no research has been conducted on it. It is also important to highlight the kindergarten's point of view because the personnel have a significant role, together with the family, in a child's toilet training.</p> <p>The topic of this thesis was limited to under three-year-old children because they are currently living the sensitive period of toilet training. A qualitative research approach was used for this study and the personnel of the kindergarten Majakkasaari, which was the cooperation partner, was interviewed. The purpose of the study was to examine the ways and means of a child's toilet training. The aim was to highlight the thoughts of a kindergarten's personnel about toilet training in a kindergarten's everyday life and how the educational partnership is realized in regard to toilet training.</p> <p>The study results showed that toilet training required discussion and shared procedures between the personnel and parents as well as among the personnel. The structure of the kindergarten supports toilet training and the personnel try to fulfill the parents' wishes considering toilet training. The study came to the conclusion that toilet training is an essential part of kindergarten's everyday life and successful cooperation is in key position.</p>		
Keywords toilet training, under three-year-old child, basic needs, educational partnership, learning		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	3
2 VARHAISLAPSUUS KEHITYSVAIHEENA.....	4
2.1 Kehityopsykologia kuivaksi oppimisen taustalla.....	4
2.2 Alle kolmevuotiaan fyysinen ja psyykkinen kehitys	5
2.3 Alle kolmevuotiaan perustarpeet.....	7
3 KUIVAKSI OPETTELU PÄIVÄKODISSA	9
3.1 Kuivaksi oppimisen fyysiset ja psyykkiset valmiudet	9
3.2 Kuivaksi oppiminen kasvatuskumppanuuden näkökulmasta.....	12
3.3 Vaipat	14
4 KUIVAKSI OPPIMISEN KEINOJA	16
4.1 Potalle ja pöntölle opetus	16
4.3 Kuivaksi oppimista tukevia käytänteitä	19
5 TUTKIMUKSEN KULKU	20
5.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimustehtävä.....	20
5.2 Tutkimuksen menetelmä ja toteutus	22
5.3 Aineiston analysointi.....	25
5.4 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	26
6 TUTKIMUSTULOKSET	29
6.1 Kuivaksi oppimisen toteutuminen henkilöstön näkökulmasta päiväkodissa	29
6.2 Kasvatuskumppanuuden toteutuminen kuivaksi oppimisen osalta	31
6.3 Henkilöstön suhtautuminen erilaisiin kuivaksi oppimisen keinoihin	33
7 TUTKIMUSTULOSTEN TARKASTELU	37

8 POHDINTA.....	40
8.1 Opinnäytetyöprosessin pohdinta.....	40
8.2 Jatkotutkimusaiheet	42
8.3 Lopuksi.....	44
LÄHTEET	45
Liite 1: Tutkimuslupa	48
Liite 2: Haastattelurunko	49
TAULUKKO	
Taulukko 1. Keskeisimmät tuloksista nousseet seikat teemoittain	39

1 JOHDANTO

Kuivaksi opettelun menetelmät ovat nykyään hyvin monipuoliset ja aihe nousee usein esille päiväkodin arjessa. Tämän vuoksi on tärkeää kartoittaa päiväkodin näkökulmaa, koska myös alan ammattilaisilla on kodin ohella tärkeä rooli kuivaksi opettamisessa. Aluksi olimme kiinnostuneet ylipäänsä lapsen kuivaksi opettelusta ja tutustuttuamme aiheeseen tarkemmin, päädyimme rajaamaan sen päiväkodin henkilökunnan näkemyksiin. Vaikka aihe on mielestämme huomionarvoinen ja olennainen osa alle kolmevuotiaan lapsen päivittäistä perushoitoa, se on kuitenkin suhteellisen vähän esillä ja siksi haluamme tuoda aihetta näkyviin. Aiheesta tekee tutkimisen arvoisen myös se, että siitä ei juurikaan löydy aiempaa tutkimustietoa esimerkiksi opinnäytetöinä tai graduina.

Aihe on rajattu alle kolmevuotiaisiin lapsiin, sillä he elävät parhaillaan kuivaksi opettelun herkkyyuskautta. Kuivaksi opettelun lisäksi perustarpeita ovat myös uni sekä ravinto, joista opinnäytetyössä tuodaan esiin pääkohdat. Koko päivähoido olisi liian laaja käsiteltäväksi opinnäytetyössä, joten aihe on rajattu päiväkotiin. Työhön on haluttu nimenomaan henkilöstön perspektiivi, sillä tulevana varhaiskasvatuksen ammattilaisena on tärkeää tiedostaa näitä asioita, jotta osaa huomioida ne omassa työssään.

Opinnäytetyön tutkimuksen tarkoituksena on selvittää lapsen kuivaksi opetteluun liittyviä pääkohtia sekä tapoja päiväkodin henkilöstön kokemana. Tavoitteena on tuoda esiin päiväkodin työntekijöiden näkemyksiä siitä, kuinka lapsen kuivaksi opettelu tulee esiin päiväkodin arjessa ja kuinka henkilökunta sekä lasten vanhemmat toimivat yhteistyössä lapsen kuivaksi opettelun suhteen. Tutkimuskysymysten avulla selvitetään, kuinka alle kolmevuotiaan lapsen kuivaksi opettelu sekä siihen liittyvä kasvatuskumppanuus toteutuvat päiväkodissa, ja miten päiväkodin henkilökunta suhtautuu erilaisiin kuivaksi opettelun käytäntöihin. Yhteistyökumppanina toimii päiväkotikoti Majakkasaari, jonka henkilökuntaa on haastateltu opinnäytetyötä varten.

2 VARHAISLAPSUUS KEHITYSVAIHEENA

Varhaislapsuus käsittää ikävuodet nollasta kuuteen, mutta tässä opinnäytetyössä keskitytään alle kolmevuotiaiden lasten kehitykseen. Tämä siksi, koska lasten kuivaksi oppiminen tapahtuu pääasiassa alle kolmevuotiaana eli niin sanotussa pikkulapsi-iässä. On kuitenkin tärkeää huomioida, että lapsen kehitys on aina yksilöllistä, joten kuivaksi oppiminen tapahtuu jokaisella omaan tahtiin. Tämän luvun alkuun on käsitelty kuivaksi oppimisen kannalta merkittävimpiä kehityspsykologian teorioita, joista on poimittu pikkulapsi-iän kannalta olennaiset seikat.

2.1 Kehityspsykologia kuivaksi oppimisen taustalla

Sigmund Freud – seksuaalisuuden kehittymisen teoria

Itävaltalainen psykoanalyysin kehittäjä Sigmund Freud (1856-1939) painotti monissa näkökulmissaan myös varhaislapsuuden tärkeyttä ja merkitystä myöhempiin elämänvaiheisiin. Lapsuudesta tulikin tutkimisen arvoinen ja merkittävä elämänvaihe hänen ansiostaan. Freud esitti seksuaalisuuden kehittymisen teorian, jossa on neljä eri kehitysvaihetta: oraalinen, anaalinen, fallinen, latentti sekä genitaalinen. Näistä anaalinen vaihe on kuivaksi oppimisen kannalta olennaisin, sillä silloin lapsi oppii siistiksi ja hänen tulee oppia hallitsemaan oman kehonsa toimintaa ja tarpeita. (Vilkko-Riihelä 1999, 200 & 526-528.) Freud uskoi, että lapsen mielenkiinto keskittyy anaalisessa vaiheessa virtsarakon ja suolen toimintaan. Tämän kehitysvaiheen läpikäyminen voi tuoda lapselle onnistumisen ja itsenäistymisen kokemuksen. (Cherry 2012.) Samalla lapsi huomaa myös, että hän voi vaikuttaa oman kehonsa säätelyllä äitiin. Seksuaalisuuden teorian mukaan anaalinen vaihe vaihe kestää kolmanteen ikävuoteen saakka. (Vilkko-Riihelä 1999, 200 & 526-528.)

Erik H. Eriksson – psykososiaalisten kriisien teoria

Erik H. Eriksson (1902-1994) oli psykologi, joka keksi teorian kehityspsykologian kriiseistä. Tässä teoriassa ihminen kohtaa elämänsä aikana kahdeksan kehityskriisiä, joiden aikana hänen tulee ratkaista erilaisia kehitystehtäviä. Varhaislapsuusajan kriisit liittyvät vauvaikään sekä varhaiseen leikki-ikään. Vauvaiän kriisissä huomion kohteena on se, tunteeko vauva perusluottamusta vai perusturvattomuutta. Kriisiin vaikuttaa se, kuinka hyvin lapsen tarpeet, kuten nälkä tai kuivana oleminen tulevat tyydytetyiksi. Tarpeiden tullessa tyydytetyiksi kriisi on ratkaistu ja lapsi kokee perusluottamusta maailmaan. Epäonnistuminen puolestaan aiheuttaa epäluottamuksen ja toivottomuuden tunteita. Varhaisen leikki-ikä kriisissä on keskeistä, kokeeko lapsi itsenäisyyttä vai epäilyä ja häpeää. Lapsen kehitystehtävänä on esimerkiksi oppia kuivaksi ja onnistuminen tässä kriisissä luo hänelle tunteen omasta tahdosta sekä itsenäisyydestä. Lapsen ei saisi kohdistaa liiallista kritiikkiä tai ylisuojella häntä, sillä se saattaa herättää hänessä häpeän ja epäonnistumisen tunteita. (Vilkko-Riihelä 1999, 199&254.)

Margaret Mahler – psykologisen syntymän teoria

Margaret Mahler (1897-1985) oli lapsipsykoanalyytikko, joka kehitti teorian lapsen minuuden synnystä. Minuuden muotoutuminen on läpi elämän kestävä prosessi, mutta varsinainen yksilöityminen ja oman erillisyyden ymmärtäminen Mahlerin mukaan muotoutuu ensimmäisen kolmen ikävuoden aikana. (Vilkko-Riihelä 1999, 199 & 227.) Lapsen yksilöityminen ja erillisyyden tiedostaminen ovat tärkeitä tekijöitä myös kuivaksi oppimisprosessissa, sillä silloin lapsi alkaa ymmärtää, että vain hänellä on kyky hallita omia ruumiintoimintojaan. Kuivaksi oppiminen on tällöin yksi merkittävä askel lapsen minuuden synnyssä.

2.2 Alle kolmevuotiaan fyysinen ja psyykkinen kehitys

Alle kolmevuotiaiden psyykkinen kehitys yhdistyy nopeaan fyysiseen kasvuun sekä hermojärjestelmän kehitykseen. Kasvatusympäristö, vuorovaikutus vanhempien tai kasvattajan kanssa sekä toistuvat päivärytmit luovat lapselle halun

olla kiinnostunut sekä utelias ja olla kontaktissa toisten ihmisten kanssa. Nämä tekijät ovat lapsen psyykkisen kehityksen perusta. (Helenius, Karila, Munter, Mäntynen & Siren-Tiusanen 2001, 15.) Lapsen fyysiset ja psyykkiset taidot karttuvat jatkuvasti hänen kasvaessaan ja aina jossain kehityksellisessä kontekstissa, kuten kotona, päivähoidossa sekä lapsen toimiessa sosiaalisessa verkostossaan, esimerkiksi sukulaistensa kanssa. Lisäksi lapsen perintötekijöillä on suuri vaikutus kehitykseen. Lasta hoitavien aikuisten on tärkeää tietää, kuinka lapsi kasvaa ja miten kehitykselle voidaan luoda parhaat mahdolliset edellytykset. Vuorovaikutus lapsen ja hänestä huolehtivien aikuisten välillä on ehdottomasti lapsen aivojen ja psyyken kypsymisen kannalta. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2006, 18-19. ; Wikström & Terho n.d.)

Lapsen ollessa 1-3 vuoden ikäinen tulee hänen liikkumiseensa lisää varmuutta ja samalla myös puhe sekä symbolinen ajattelu kehittyvät nopeasti. Kielen kehittymisen avulla lapsi saa uudenlaisen osallistumisen tunteen ympäröivään kulttuuriin ja samalla kehittyvät ajattelutavat sekä muisti. Liikkumiskyvyn kehittyminen lisää hyvän olon tunnetta oman toiminnan kontrolloinnista, mutta toisaalta se vie lapsen kuvainnollisesti kauemmaksi vanhemmistaan. (Armanto & Koistinen 2007, 132.)

Alle kolmevuotiailla keskushermostossa ja aivoissa vielä merkitsevässä asemassa ovat tunteiden sekä tarpeiden fysiologinen perusta ja erikoistumaton aistijärjestelmä. Aistikuvat ja havainnot vaikuttavat lapsen maailmaan sekä käyttäytymisen ohjaukseen enemmän kuin puhe. Tässä ikävaiheessa hermojärjestelmän toimintaa kuvaa hyvin tarpeiden ja tunteiden kokonaisvaltaisuus, jotka tulevat esiin hyvin voimakkaina. Lapsen tarve liikkua ja leikkiä on suuri ja esimerkiksi kyky odottaa ja istua paikallaan on vielä tässä vaiheessa puutteellinen. (Helenius ym. 2001, 24-25.)

2.3 Alle kolmevuotiaan perustarpeet

Kuten ihmisen fyysisiä perustarpeita yleisesti, niin myös kuivaksi opettelun ydinasioita ovat virtsaamisen ja ulostamisen tarve, johon kytkeytyvät läheisesti myös riittävä ravinnon ja unen saanti. Näiden tarpeiden toteutumista päiväkodissa tukee säännöllinen päivärytmi eli struktuuri. Käytännössä tämä tarkoittaa päiväkodissa muun muassa säännöllistä ruokailua ja unen saantia sekä niiden lomassa wc-käyntejä.

Psykologi Abraham Maslow kehitti motiivien hierarkkisen kuvausmallin. Tässä mallissa ihmisen tarpeet on jaoteltu fysiologisiin tarpeisiin, turvallisuuden tarpeisiin, liittymisen tarpeisiin sekä itsensä toteuttamisen tarpeisiin. Fysiologiset tarpeet eli perustarpeet ovat nimensä mukaisesti kaikkien edellä mainittujen tarpeiden perustana ja muut tarpeet tulevat esiin vasta, kun perustarpeet on saatu tyydytettyä. Perustarpeisiin lukeutuvat Maslown mukaan ravinnon ja nesteen tarpeet, seksuaalisuus sekä muut elintärkeät tarpeet, kuten esimerkiksi virtsaaminen ja ulostaminen. Näille tarpeille on yhteistä se, että ne toistuvat eivätkä häviä, vaikka yksilö siirtyisikin toteuttamaan korkeamman tason tarpeitaan. (Vilkko-Riihelä 1999, 470-471.)

Ravinnon saanti on elämän perusedellytys ja lapsen ruokailutottumukset kehittyvät jatkuvasti hänen kasvaessaan. (Muurinen & Surakka 2001, 50.) Lapsen ruokavalion pitää olla vähintäänkin yhtä monipuolinen kuin aikuisen ravinnon tulisi olla. Lapsen ravinnon tarpeessa on huomattavia eroja ja tähän energiantarpeeseen vaikuttavat esimerkiksi lapsen sukupuoli, paino, pituus, kasvunopeus, temperamentti sekä fyysinen aktiivisuus. Vanhempien on tärkeää tunnistaa lapsensa herkkyyksikaudet sekä luoda ruokailuilmapiiristä positiivinen ja kannustava, joka osaltaan tukee ravinnon saantia ja syömisen opettelua. (Armento & Koistinen 2007, 215.)

Päiväkodissa työntekijät syövät lasten kanssa usein niin sanotun opetusaterian eli toimivat samalla lapselle mallina. Tämä voi olla kuitenkin välillä haastavaa erityisesti, jos ryhmässä on useampi lapsi, joka tarvitsee paljon tukea ruokai-

lussa. Jos työntekijä joutuu nousemaan monta kertaa ruokailun aikana auttamaan lasta, ei hyvänä esimerkkinä oleminen toteudu. (Koivunen 2009, 38.) Päiväkodissa pystytään turvaamaan hyvin ruokailujen säännöllisyys ja ravinnon terveellisyys sekä monipuolisuus ja päiväkodissa korostuva mallioppiminen tulee myös ruokailujen yhteydessä esiin.

Sekä Helenius ym. (2001) että Koivunen (2009) toteavat lapsen tarvitsevan riittävää ja laadukasta unta oppimis- ja keskittymiskyvyn, keskushermoston sekä elimistön immuunijärjestelmän huollon ja kunnossapidon ylläpitämiseksi. Laadukkaan unen edellytyksenä on iänmukainen ajoitus sekä rauhallinen nukkumisympäristö. Lapsen uni on keskeinen hyvinvoinnin, kasvun sekä terveyden kulmakivi. (Helenius ym. 2001, 79-80. ; Koivunen 2009, 37.) Lapsi tarvitsee päiväunet lähes kouluikään asti, tosin tähän vaikuttaa lapsen yksilöllisyys sekä totuttu päivärytmi. (Muurinen & Surakka 2001, 52.) Päiväkodissa tulee huolehtia päiväuniaikataulujen säännöllisyydestä sekä lasten unen riittävästä kestosta. Henkilökunnan on hyvä huomioida myös lasten yksilöllinen unentarve. (Helenius ym. 2001, 84.)

Päiväkodin struktuurilla tarkoitetaan yleensä säännöllistä päiväjärjestystä ja samaan aikaan toistuvia tapahtumia, kuten ulkoilua, lounasta ja päiväunia. Strukturoitu toiminta sisältää siis päivittäin rakenteeltaan samankaltaisena toistuvat vaiheet, joiden tarkoituksena on lisätä lasten turvallisuutta sekä vähentää levottomuutta. (Koivunen 2009, 62.) Lapsen kolme ensimmäistä vuotta ovat biologisten rytmien, etenkin vuorokausirytmien, kehittymisen aktiivista aikaa. Lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin sekä siihen yhteydessä olevien kasvun ja oppimisen kannalta tärkeimpiä perusasioita ovat nukkumisen, ruokailun ja ulkoilun rytmittäminen. Mikäli päivärytmi ei ole säännöllinen, esimerkiksi jos päiväkodissa on liikaa odottelua ja lasten perustarpeet eivät toteudu ajallaan, lapsi saattaa rasittua negatiivisella tavalla. Tämän vuoksi erityisesti nuorempia lapsia tulisi hoitaa yksilöllisemmin ja pienemmissä lapsiryhmissä, jotta tarpeisiin, kuten vessassa käyntiin, voitaisiin vastata mahdollisimman nopeasti niiden synnyttyä. (Helenius ym. 2001, 25 & 55.) Siirtymätilanteet ovat olennainen osa päiväkodin päivärytmiä ja vessassa käynnit ajoittuvatkin usein

siirtymätilanteisiin, kuten ulkoiluun, ruokailuun sekä päiväunille mennessä ja tullessa.

3 KUIVAKSI OPETTELU PÄIVÄKODISSA

Kuivaksi opettelulla ei ole olemassa yhtä tiettyä määritelmää, mutta sitä on kuvattu eri lähteissä vain hieman toisistaan poikkeavilla tavoilla. Kuivaksi oppimista on kuvattu kypsymistapahtumana, jossa lapsen rakon säätelyjärjestelmä on kehittynyt siten, että hän kykenee pidättämään ja aloittamaan virtsaamisen riippumatta siitä, paljonko virtsaa rakossa on. (Wikström & Terho n.d.) Toisen lähteen mukaan kuivaksi oppiminen taas on vaipoista luopumista ja se riippuu suuresti yksilöllisestä kehitystahdista. (Hermanson 2008.) Sen sijaan Spock ja Parker kiteyttävät prosessin siten, että lapsi oppii kontrolloimaan kah-ta ruumiinaukkoa, jotka ovat tähän saakka toimineet automaattisesti. (Spock & Parker 2003, 512.)

On hyvä huomioida myös siisteyskasvatuksen käsite, jota käytetään välillä synonyymina kuivaksi oppimiselle. Tässä opinnäytetyössä puhutaan kuitenkin ainoastaan kuivaksi oppimisesta, sillä koemme sen olevan täsmällisempi ilmaus. Pidämme siisteyskasvatusta yläkäsitteenä kuivaksi oppimiselle, sillä se sisältää lisäksi kaikki ne asiat, joilla lasta opetetaan huolehtimaan henkilökohtaisesta hygieniastaan, kuten esimerkiksi käsien pesut ja henkilökohtaisista hygieniatarvikkeista huolehtimisen.

3.1 Kuivaksi oppimisen fyysiset ja psyykkiset valmiudet

Jokainen lapsi on yksilö ja se näkyy myös kuivaksi opettelussa. Niin fyysinen, henkinen kuin emotionaalinenkin kehitys vaihtelee siten, että osalla lapsista nämä osa-alueet ovat kehittyneet riittävästi jo puolentoista vuoden ikäisenä kun taas toisilla kypsyminen yökuivaksi saattaa kestää jopa 3-4 ikävuoteen saakka. Päiväkuivaksi puolestaan opitaan hieman aiemmin. Eroja on havaittu

myös sukupuolten välillä, sillä yleensä tytöt oppivat kuiviksi nopeammin kuin pojat. Tärkeää on seurata lapsen kehitystä ja antaa hänen edetä omaan tahtiinsa. Yleensä lapsista näkee selvästi, milloin he ovat valmiita oppimaan kuivaksi. (Gilbert 2003, 10-13. ; Mannerheimin lastensuojeluliitto n.d.)

Lapsi alkaa hallita noin vuoden ikäisenä hiljalleen rakon ja suolen sulkijalihaksia (Muurinen & Surakka 2001, 52). Lasten terveydenhoitoon erikoistunut lääkäri Gilbert (2003) on todennut teoksessaan, että lapsi alkaa aikaisintaan 15 kuukauden iässä tiedostaa olevansa märkä ja sen jälkeen kestää vielä noin kaksi vuotta, kunnes hän kykenee pidättämään virtsan tuloa. Mikäli lapsi pystyy pidättelemään virtsan ja ulosteen tuloa ennen kuivaksi oppimisen aloittamista, on mahdollista, että hän oppii kuivaksi nopeammin. Kuitenkin lapsi oppii keskimäärin kolmevuotiaana hallitsemaan rakkooaan ja pidättämään lyhyitä aikoja. (Gilbert 2003, 11.)

Virtsarakon säätelyjärjestelmän ja hallinnan saavuttaminen on monipuolinen prosessi, jossa olennaista on virtsaelinten normaali rakenne, keskushermoston kypsyys sekä hermoratojen oikea toiminta. Tieto virtsarakon täyttymisestä välittyy rakon ja virtsaputken lihaksistolta ja limakalvolta hermoratoja myöten selkäyttimeen, aivorunkoon ja aivokuoreen. Tämän jälkeen virtsaamismekanismi käynnistyy joko automaattisesti tai kontrolloidusti. On arvioitu, että vasta 4-5 -vuotiaan lapsen virtsarakon säätelyjärjestelmä on kehittynyt siten, että hän kykenee pidättämään ja aloittamaan virtsaamisen rakossa olevan virtsan määrästä riippumatta. (Wikström & Terho n.d.)

Vaikka lapsi vaikuttaisikin olevan fyysisesti kypsä ollakseen kuiva, hän ei kuitenkaan välttämättä ole vielä henkisesti valmis siihen. Motivaatio ja kannustaminen ovat tärkeässä roolissa kuivaksi oppimisessa, lapsen tulee itse haluta eroon vaipoista. (Gilbert 2003, 12.; Rautanen n.d.) Taidon omaksumiseen tarvitaan siis myös henkistä kypsymistä. Lasta ei saa koskaan pakottaa tai painostaa potalle. Vasta kun lapsi itse kokee olevansa valmis, potalla käynti alkaa sujua, mutta vahinkoja saattaa tulla vielä paljon senkin jälkeen, kun vaippa on jo jätetty pois. (Rautanen n.d.) Kaikille lapsille sattuu todennäköisesti

jossain vaiheessa vahinkoja. Tällaisessa tilanteessa lapsen rankaisu tai häpäisy ei niinkään edistä kuivaksi oppimista, vaan voi sen sijaan hidastaa sitä. (Heleinius ym. 2001, 30.)

Oppimiskäsityksiä kuivaksi opetteluun taustalla

Olennainen osa kuivaksi oppimisen psyykkisiä valmiuksia on lapsen kyky jäljitellä sekä oppia uutta. Lapsen oppiminen on kokonaisvaltaista eli holistista, mikä tarkoittaa, että lapsi ei opi ainoastaan järjestetyillä opetustuokioilla, vaan olemalla aktiivisesti vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Tällöin mallioppiminen korostuu lapsen ottaessa kotona mallia vanhemmiltaan sekä sisarusilta ja päiväkodissa työntekijöiltä sekä muilta lapsilta. (Koivunen 2009, 42.) Lapset ottavat mallia myös vessassa asioinnin suhteen. Mallin antajan ei tarvitse välttämättä olla edes ihminen, vaan potalle tai pöntölle voi asettaa myös nukken tai nallen. (Mannerheimin lastensuojeluliitto n.d.) On hyvä muistaa, että mallioppimisen vaikutus lapsen käyttäytymiseen voi olla myönteinen tai kielteinen eli myös ei-toivotun käytöksen omaksuminen on mahdollista. (Koivunen 2009, 42.)

Lapsi oppii ja hankkii tietoa ympäristöstään kognitioiden, kuten kielen, havaintojen sekä muistin, avulla. Psykologi Jean Piaget (1896-1980) esitti kognitiivisen kehityksen teorian, jossa painotetaan, että lapsella ei ole valmiita perittyjä valmiuksia, vaan sen sijaan hänellä on kyky reagoida ympäristöönsä. Ollessaan vuorovaikutuksessa ympäristönsä sekä siinä olevien ihmisten kanssa lapsi muodostaa jäsentyneitä toimintatapoja sekä sarjoja eli skeemoja, joita hän sulauttaa vieraisiin ja uusiin tilanteisiin tai mukauttaa tilanteiden edellyttämällä tavalla. (Nurmi ym. 2006, 19.) Esimerkiksi päiväkodissa lapsella on ennen kuivaksi opetteluun tietty skeema eli jäsentynyt malli vaipan käytöstä, mutta kuivaksi opetteluun alkaessa uudeksi asiaksi voi muodostua potta, jonka lapsi sulauttaa tai mukauttaa totuttuun toimintatapaansa.

Fysiologi Ivan Pavlov (1849-1936) kehitti ehdollistumiseen liittyvän teorian, jonka pääajatuksena on, että tietyllä ärsykkeellä voidaan saada yksilössä aikaan haluttu toiminta tai reaktio. Tämä klassinen ehdollistuminen on tiedos-

tamatonta, sekä tahdosta että seurauksista riippumatonta oppimista, jossa oppiminen perustuu ärsykkeiden väliseen kytkentään. Ärsykkeiden väliaika ei saa olla pitkä ja oppiminen perustuu myös esiintymiskertojen määrään, eli mitä todennäköisemmin tilanne toistuu, sitä todennäköisemmin myös reaktio tapahtuu. (Vilkko-Riihelä 1999, 37.) Muun muassa vaipaton vessahätäviestintä perustuu osittain tähän teoriaan, samoin kuin päiväkodissa toteutettava päivärytmi.

John Watsonin (1878-1985) kehitti edelleen Pavlovin teoriaa ja loi käsitteen behaviorismi. Behaviorismissa yksilön käytöstä voidaan ohjailla ulkoapain tulevien palkintojen ja rangaistuksien avulla ja käyttäytyminen nähdään reaktiiona, jonka ärsyke laukaisee. Kun oppiminen on tapahtunut, ärsyke aiheuttaa ihmisessä reaktion. Behaviorismin ihmiskuva on hyvin mekaaninen ja se näkee ihmisen passiivisena kohteena, jonka käytöstä voidaan muuttaa osittain ilman tämän omaa tahtoa. (Vilkko-Riihelä 1999, 49-51.) Lasten kuivaksi oppimistakin voidaan edistää erilaisten palkintojen, kuten esimerkiksi tarrojen, avulla.

3.2 Kuivaksi oppiminen kasvatuskumppanuuden näkökulmasta

Varhaiskasvatuksessa kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja työntekijöiden tietoista sitoutumista toimia yhteistyössä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa. Kasvatuskumppanuuden lähtökohtana ovat lapsen tarpeet, jolloin toimintaa ohjaa lapsen edun sekä oikeuksien toteuttaminen. Lapsen tärkein kasvuympäristö sekä -yhteisö ovat perhe ja koti. Vanhemmilla on ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu ja he tuntevat lapsensa parhaiten. Päiväkodin henkilökunnalla on puolestaan koulutuksen sekä kokemuksen tuoma tieto ja osaaminen. Yhdessä näiden tahojen tiedot turvaavat lapsen hyvinvoinnin kokonaisvaltaisesti. Perheen ja päiväkodin välinen yhteistyö pohjautuu luottamukseen, kunnioittamiseen sekä keskusteluun muun muassa arvoista ja näkemyksistä, mikä mahdollistaa tasavertaisen vuorovaikutuksen. (Jyväskylän kaupunki 2010, 9.; Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2005, 31.)

Lapsen kuivaksi oppiminen alkaa viimeistään päiväkodissa, jossa aluksi totutellaan potalla istumiseen ja tilanteesta tehdään mahdollisimman mukava ja rauhallinen. (Pöllökankaan päiväkotit n.d., 16.) Kuivaksi oppimisesta on tärkeää keskustella vanhempien kanssa ja sopia yhteiset toimintatavat. Tämä on keskeistä muun muassa siksi, että erilaiset rutiinit kodin ja päiväkodin välillä saattavat aiheuttaa lapsessa turvattomuuden tunnetta. (Luvia n.d. 12.) Turvattomuuden tunne puolestaan voi johtaa negatiivisuuteen kuivaksi oppimista kohtaan sekä pahimmillaan jopa haluttomuuteen tulla päiväkotiin.

Vanhempien ja henkilöstön on hyvä keskustella avoimesti ja perusteellisesti kuivaksi oppimisesta ennen hoitosuhteen aloitusta sekä toki myös hoidon aikana. Tällöin vanhempien toiveet kuivaksi oppimisen suhteen tulevat kuulluksi ja toisaalta henkilökunta voi kertoa omista kokemuksistaan eri kuivaksi oppimisen menetelmien toimivuudesta sekä käytännöllisyydestä päivähoidossa. Näin vältetään myös mahdolliset epäselvyydet ja väärinkäsitykset. Keskustelun kannattaa sisältää myös käytännön asioita, kuten toimittavatko vanhemmat päiväkotiin vaippoja päivittäin tarvittavan määrän vai esimerkiksi kerralla kuukauden tarpeisiin. (Kestovaippayhdistys ry 2010.) Lisäksi kannattaa puhua siitä, tuodaanko lapselle kotoa oma potta vai käyttääkö lapsi päiväkodin pottaa. Osaa vanhemmista saattaa lisäksi askarruttaa, onko lapsilla henkilökohtaiset potat vai ovatko potat yhteiskäytössä. (Mannerheimin lastensuojeluliitto n.d.)

Tärkeä osa kasvatuskumppanuutta on lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, joka laaditaan yhdessä hänen vanhempiensa kanssa ja jonka toteutumista arvioidaan säännöllisesti. Tämän suunnitelman tavoitteena on lapsen yksilöllisyyden sekä vanhempien näkemysten huomiointi päiväkodin toiminnassa. Suunnitelman pohjalta päiväkodin henkilöstö voi johdonmukaisesti tiedostaa ja tukea lapsen yksilöllisiä tarpeita. (Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2005, 32-33.) Varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjaetaan usein myös kuivaksi oppimisen kannalta tärkeitä yhteisiä toimintaperiaatteita silloin, kun se on lapsen kehityksen kannalta ajankohtaista. Yhteisten toi-

mintaperiaatteiden sopimisen ja kirjaamisen lisäksi vanhemmilla ja henkilöstöllä on hyvä tilaisuus keskustella kuivaksi oppimisesta päivittäisissä tuonti- ja hakutilanteissa.

3.3 Vaipat

Vastasyntynyt tarvitsee vuorokaudessa yleensä noin kahdeksasta kahteentoista vaippaa ja vaippojen määrä vähenee lapsen kasvaessa, kunnes hän noin kaksi-kolmevuotiaana oppii ainakin osittain kuivaksi. Lapsen hoitoon liittyy monia kysymyksiä ja valintoja, joista eräs suurimmista koskee vaippoja. Vanhemmat joutuvat päättämään suhtautumisensa vaippoihin; käyttääkö heidän lapsensa kertakäyttö- tai kestovaippoja vai onko hän kenties kokonaan ilman. Valintoihin vaikuttavat perheen mielenkiinnon kohteet sekä elämäntyyli, tämän lisäksi vaipat ovat suuri taloudellinen sijoitus. (Haahtela & Summa 2005, 4.) Vanhemmat tuovat päiväkotiiin tarvittavan määrän niitä vaippoja, joita lapsi käyttää kotonakin. Kuivaksi opetteluun alkaessa vaippojen käyttöä vähennetään usein vaiheittain pois. Päiväkodissa vaipat voidaan jättää pois sisällä ollessa, vaikka niitä edelleen käytettäisiinkin päiväunilla ja ulkoillessa.

Kertakäyttövaippa

Kertakäyttövaippoja on olemassa montaa eri merkkiä ja ne ovat yleisimmin käytössä oleva vaippatyyppi niiden helppokäyttöisyyden takia. Kosteus imeytyy kertakäyttövaippaan niin hyvin, että vaipan pinta saattaa tuntua kuivalta, vaikka vaippa olisikin märkä. Huonona puolena kertakäyttövaipoissa voidaan nähdä niiden kalleus sekä biohajoamattomuus. (Armanto & Koistinen 2007, 228.) Kertakäyttövaipat ovat jatkuvassa kehityksessä, niistä tehdään entistä ohuempia sekä imukykyisempiä ja mukavampia käyttää. Niiden suosioon ja levinneisyyteen on vaikuttanut muun muassa se, että lasten iho-oireiden sekä tartuntatautien on havaittu vähentyvän niiden käytön myötä, mikä on korostunut erityisesti lasten päivähoidossa. (Edana 2005, 8.)

Kertakäyttövaipat jaetaan pääasiassa kahteen ryhmään, tarravaippoihin ja housuvaippoihin. Tarravaipan ideana on, että vaippa kiinnitetään sivuista tarroilla, jolloin sen saa säädettyä juuri sopivaksi lapselle. Vaippa on tarrojen ansiosta myös helppo riisua. Housuvaipat sen sijaan puetaan ja riisutaan kuten oikeat housut. Useimmat housuvaipat on myös helppo hävittää käytön jälkeen käärimällä ne rullalle takana olevan teipin avulla. (Muumi-vaipat 2012.) Housuvaippoja on kritisoitu siitä, että ne eivät edistä kuivaksi oppimista. Tätä on perusteltu sillä, että housuvaipat ovat eräänlainen välimuoto alushousujen ja vaippojen välillä, eikä lapsi tiedä, miten hänen odotetaan toimivan (Gilbert, 2003, 26).

Kestovaippa

Kestovaippoja ovat vaipat, joita ei hävitetä ensimmäisenä käytön jälkeen, vaan niitä käytetään pesun jälkeen uudelleen. Kestovaippoja on laaja valikoima, mutta useimmille niistä on tyypillistä luonnonkuitumateriaalit ja se, että ne koostuvat pintakuivasta kerroksesta, imuosasta sekä kuoresta. (Kestovaippainfo 2012.) Kuivaksi opetteluvaiheeseen on tarkoitettu erityiset housuvaipan malliset kestovaipat (Kestovaippayhdistys ry 2011).

Useille vanhemmille kestovaippojen käyttö on ekologinen kannanotto ja keino hillitä jätevuorten kasvua. Tutkimusten mukaan kertakäyttövaippoja kuluu vuodessa yhtä lasta kohti noin 1800 kappaletta, kun taas kestovaippojen kohdalla vastaava luku on 30. (Haahtela & Summa 2005, 6.) Toisaalta taas kestovaippojen vaihtotiheys on yleensä suurempi kuin kertakäyttövaippojen, sillä kosteus jää kankaan pintaan ja lapsen iho voi ärsyntyä. Vaippojen pesusta aiheutuu taloudellisia kuluja sekä ympäristön kuormitusta. (Armanto & Koistinen 2007, 228.)

Lapsen, joka käyttää kestovaippoja saattaa olla helpompi tiedostaa hätänsä ja oppia kertomaan siitä, koska kestovaipan imukyky ei vastaa kertakäyttövaipan imukykyä, jolloin lapsi tiedostaa selvemmin olevansa märkä. Mikäli lapsen kertomaan vastataan johdonmukaisesti antamalla hänelle tilaisuus tehdä hätänsä

muualle kuin vaippaan, oppii hän hallitsemaan kehonsa toimintoja. Tämä taas voi nopeuttaa lapsen kuivaksi oppimista. On havaittu, että kestovaippojen käyttö ja vaipattoman vessahätäviestinnän opettelu saattavat rohkaista vaipattomuuteen jo pienen vauvan kanssa. (Kestovaippainfo 2012.)

4 KUIVAKSI OPPIMISEN KEINOJA

Lapsi oppii kuivaksi sitten, kun hän on kokonaisvaltaisesti valmis siihen. Virtsa-rakon ja suolen toiminnan hallintaa ei voi nopeuttaa hyvin varhaisessa vaiheessa aloitetun tai tiiviin harjoittelun avulla, sillä kyseessä on kypsymisprosessi. Eli lapsi kykenee siihen, kun hän on valmis. (Gilbert 2003, 19.) Tosin vanhempienkin on hyvä panostaa ja valmistautua oppimisprosessiin, sillä lapsi tarvitsee heidän rohkaisuaan ja tukeaan (Spock & Parker 2003, 511).

Ensimmäisenä vanhempien on tärkeää tehdä itselleen selväksi, mitä mieltä he ovat kuivaksi oppimisesta ja miten he suhtautuvat asiaan. Joillekin vanhemmille opettamisen ja painostamisen välinen raja on häilyvä, esimerkiksi ulkopuolisten tahojen, kuten median asettamat tavoitteet voivat luoda suorituspaineita vanhemmille. Vanhemmat voivat alkaa verrata lapsensa kehitystahtia esimerkiksi lähipiiriin lapsiin. (Gilbert 2003, 18-19.) Jos vanhemmat kokevat painetta lapsensa kuivaksi oppimisesta, niin se saattaa herättää levottomuutta heissä, mikä voi puolestaan voi tarttua lapseen. Tämä voi aiheuttaa lapsessa häpeän ja vastenmielisyydentunnetta kuivaksi oppimista kohtaan. (Spock & Parker 2003, 511.) Tässä luvussa käsittelemme potalle ja pöntöstä, vaipattonta vessahätäviestintää sekä muista tapoja edistää lapsen kuivaksi oppimista.

4.1 Potalle ja pöntölle opetus

Muurinen & Surakka (2001) ovat todenneet, että suositeltava kuivaksi opettelu aloitusikä lapsella on 1,5 vuoden jälkeen. (Muurinen & Surakka 2001, 53.) Lapsi on tuolloin yhä tietoisempi omista ruumiintoiminnoistaan ja osaa ilmais-

ta tarpeitaan. (Spock & Parker 2003, 515.) Potalla käynti saattaa tuntua lapselta jopa pelottavalta, joten liian aikaisin aloitettu harjoittelu ei välttämättä tuota toivottua tulosta, vaan päinvastoin. (Mannerheimin lastensuojeluliitto n.d.) Pelko saattaa johtua muun muassa stressistä, uhmaiästä tai ummetukseen liittyvästä ulostamiskivusta. Liian ankarat vaatimukset kuivaksi opettamisessa voivat myös aiheuttaa pelon pottaa kohtaan. Potalle opettelua ei kannata aloittaa myöskään silloin, kun lapsen elämässä on muita isoja muutoksia, esimerkiksi sisaruksen syntymä tai päivähoiton aloittaminen. Monet lapset ovat päiväkuivia viimeistään kolme vuotta täyttäessään 3 vuotta. (Schali 2002.)

Lapsen on hyvä antaa tutustua pottaan aluksi rauhassa, eikä potalla leikkimistäkään ole syytä kieltää. Potan ollessa jo tuttu, lapsi voi kokeilla siinä istumista muutamia kertoja päivässä silloin, kun vaipanvaihto olisi ajankohtainen, esimerkiksi syömisen sekä päiväunien jälkeen. Mikäli pottaan ei tule mitään, ei lasta tulisi torua, mutta onnistumisista on hyvä kehua. Lasta ei kannata istuttaa potalla väkisin! (Spock & Parker, 2003, 517.) Potan tulisi olla mahdollisimman tukeva ja mielellään myös lämmin, kun lapsi siihen istuu (Muurinnen & Surakka 2001, 53.) Markkinoilla on monia erilaisia pottamalleja, mutta yleisimmät ovat kuitenkin tavallinen potta sekä pottatuoli. Tavalliset potat ovat yleensä edullisempia sekä kevyitä ja matalia, jolloin lapsen on helppo ja mukava käyttää pottaa. Pottatuolit ovat yleensä suurempia kuin tavalliset potat ja niihin kuuluu myös kaksi eri osaa, varsinainen pottaosa sekä pottaistuin. Pottatuolin pottaosan irrotettavuus tekee tyhjennyksestä ja puhdistamisesta helpompaa. (Gilbert 2003, 28-29.)

Istuinrengas on wc-istuimeen kiinnitettävä muovinen rengas. Sen tarkoitus on pienentää wc-istuin lapselle sopivaksi. Korokejakkara puolestaan auttaa lasta kipuamaan wc-pöntölle ja lapsi voi tukea jalkansa turvallisesti korokejakkaraan istuessaan pöntöllä. Kyseistä jakkaraa voi hyödyntää myös, jotta lapsi ylettyy pesemään käsiä lavuaarissa. (Gilbert 2003, 70.)

4.2 Vaipaton vessahätäviestintä

Vaipaton vessahätäviestintä on kuivaksi oppimisen menetelmä, jossa ei käytetä lainkaan vaippoja ja se perustuu vauvan ja hoitajan eli useimmiten vanhemman väliseen vuorovaikutukseen. Menetelmä on lapsilähtöinen, eli tunnistamalla lapsen tarpeet vanhempi oppii huomaamaan, milloin vauvalla on hätä. Hän oppii myös erottamaan, onko kyse lapsen vessahädästä, ravinnon tai unentarpeesta, kivusta tai läheisyydenkaipuusta. Tarpeen erottaminen on mahdollista päätellä vauvan käytöksen perusteella, opettelemalla tuntemaan vauvan päivittäiset rytmit tai jopa intuitiivisesti tietäen tarkkailemalla ilmeitä, äännähdyksiä ja ruumiinkieltä. Hiljalleen lapsen tavat viestiä, joihin useimmin reagoidaan, selkiintyvät sekä vahvistuvat. Tulkittuaan, että lapsella on tarve virtsata tai ulostaa, vanhempi vie vauvan totuttuun paikkaan, esimerkiksi lavuaarin ylle ja antaa vauvalle merkin rentoutua. Tämä merkki voi olla muun muassa suhuäännä tai vauvan kannattelu puoli-istuvassa asennossa. (Vuorijärvi 2004.)

Vaipaton vessahätäviestintä eli vaipattomuus ei ole uusi kuivaksi opettamisen menetelmä, sillä Arvo Ylppö kuvasi jo 1940 –luvulla tutkimuksessaan tapaa, jossa äidit pissauttivat ja kakkauttivat vauvaa sanomalehden päällä. Tämä tapa unohtui kuitenkin 1960 –luvun aikana, jolloin käsitys kuivaksi oppimisen tuhoisuudesta lapsen fyysiselle ja psyykkiselle kehitykselle yleistyi. Vaipattomuus on 2000 -luvulla noussut jälleen esille ja julkisuuteen muun muassa ekologisuutensa ansiosta. (Vuorijärvi 2004.) Muita syitä valita vaipattomuus ovat esimerkiksi lapsen vapaampi liikkuminen, eheän ruumiinkuvan saavuttaminen, ja tällöin lapsen ei myöskään tarvitse kärsiä märästä vaipasta, vaippojen sisältämistä kemikaaleista tai vaippaihottumasta. (Spock & Parker 2003, 516.)

Vaipaton vessahätäviestintä, kuten mikään muukaan menetelmä, ei ole yksioikoinen prosessi, jossa lapsi oppii kuivaksi saman tien. Vaipattomat vauvat oppivat kuivaksi yleensä puolentoista tai kahden vuoden iässä, minkä jälkeen itsenäinen potalla käynti voi alkaa. Vaipatonta vessahätäviestintää on kritisoitu sen vaivalloisuudesta, mutta toisaalta se on asennekysymys. Menetelmän käyt-

täjät ovat todenneet, että pian vaipattomuus ei ole ylimääräinen velvollisuus vaan tapa olla vauvan kanssa. (Vuorijärvi 2004.)

4.3 Kuivaksi oppimista tukevia käytänteitä

Potalla istuminen saattaa olla lapsesta aluksi outoa ja pelottavaa. Tähän voi olla apuna esimerkiksi kirjojen katselu. On olemassa myös kuivaksi oppimista tukevia kirjoja, joissa kirjan hahmo esimerkiksi opettelee potan käyttöä. (Gilbert 2003, 37.) Aikuisen kanssa laulelu ja loruttelu tai vaikkapa saippuakuplien puhaltelu ovat myös hyviä keinoja tehdä potalla oleminen mukavaksi. Lasta voi kannustaa myös palkitsemalla hänet pienellä yllätyksellä, esimerkiksi tarralla. (Mannerheimin lastensuojeluliitto n.d.) Hieno ja koristeltu potta toimii joillakin lapsilla houkuttimena, erityisesti mikäli lapsi on saanut itse valita mieleisensä. Markkinoilla on monipuolinen valikoima pottia, esimerkiksi hymyileviä, läpinäkyviä ja soivia sekä valtaistuimeksi muotoiltuja. (Töyrylä n.d.) Potalla käynnit voivat toimia myös hyvänä vuorovaikutustilanteena aikuisen ja lapsen välillä. Esimerkiksi päiväkodissa nämä hetket saattavat olla päivän ainoita, jolloin suuressa ryhmässä oleva lapsi saa aikuisen huomion kokonaan itselleen.

Poikien on aluksi helpompi pissata istuallaan potalla, tosin osa pojista voi haluta virtsata heti seisaallaan ja tällöin se onnistuu parhaiten korokkeen päältä pönttöön. Jotta pissa ei roiskuisi ympäriinsä, vessanpönttöön voidaan laittaa muun muassa riisimuro tai pingispallo helpottamaan virtsan kohdentamista. Yhtenä keinona voidaan käyttää myös pöntön huuhteluveden värjäämistä esimerkiksi siniseksi, jolloin vesi muuttuu virtsatessa vihreäksi. Tämä voi olla lapsesta kiinnostavaa. (Mannerheimin lastensuojeluliitto n.d.)

Yhtenä kuivaksi oppimisen keinona sekä muun muassa yökastelun hoidossa on jo vuosikymmeniä käytetty hälytinlaitetta. Yleisin laitetyyppi koostuu tyynyn kokoisesta patjaosasta sekä hälytinlaitteesta, jotka on kytketty toisiinsa siten, että virta käynnistyy patjan kastuessa ja hälytin alkaa soida. Uskomuksena on, että hälytinääni ja virtsaamisen keskeytys johtavat ajan kuluessa siihen, että

lapsi oppii olemaan kuiva ilman hälytintäkin. (Wikström & Terho n.d.) Hälytintä laitetta voidaan pitää hieman kyseenalaisena erityisesti päiväkotiympäristössä käytettynä, sillä päiväuniaikaan toiset lapset saattavat häiriintyä hälytinnäänestä ja toisaalta kyseinen laite voi tuoda sitä käyttävälle lapselle kiusallista huomiot.

5 TUTKIMUKSEN KULKU

Aloitimme opinnäytetyömme työstämisen syksyllä 2011, jolloin päätimme perehtyä lapsen kuivaksi oppimiseen ja ryhdyimme pohtimaan aiheellemme tarkempaa näkökulmaa. Tutustuessamme aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen sekä muuhun tietoperustaan huomasimme, että kuivaksi oppimista ja siihen liittyviä tekijöitä on käsitelty yleisellä tasolla sekä vanhempien näkökulmasta, mutta vähemmän päiväkodin työntekijöiden perspektiivistä. Tästä innostuneena päätimme loppuvuodesta 2011 kohdentaa opinnäytetyömme koskemaan päiväkodin henkilöstön näkemyksiä alle kolmevuotiaan lapsen kuivaksi oppimisen toteutumiseen. Alun perin ajattelimme, että työ valmistuisi alkusyksystä 2012, mutta aikataulumme ei pysynyt tässä suunnitelmassa ja opinnäytetyömme valmistui marraskuussa 2012. Tässä luvussa kerromme tarkemmin tutkimuksen toteuttamisesta ja arvioimme sen eettisyyttä sekä luotettavuutta.

5.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimustehtävä

Opinnäytetyön tutkimuksen tarkoituksena on selvittää lapsen kuivaksi opetteluun liittyviä keinoja sekä tapoja päiväkodin henkilöstön kokemana. Tarkoituksena on tuottaa tietoa kuivaksi oppimisen toteutumisesta päiväkodin näkökulmasta, koska aihetta ei ole aiemmin tutkittu. Työssä selvitetään, kuinka päiväkodin henkilöstö kokee työssään kuivaksi oppimisen eri muodot, kuten pottalle opettelu tai vaipattomuuden. Opinnäytetyössä tutkitaan myös, kuinka yhteistyö päiväkodin ja vanhempien välillä sujuu tässä asiassa eli toteutuuko kasvatuskumppanuus lapsen kuivaksi opetteluun tukemisessa.

Tavoitteena opinnäytetyössä on kiinnittää huomio päiväkodin henkilökunnan näkemyksiin alle kolmevuotiaan lapsen kuivaksi opettelun toteutumisesta päiväkodissa. Aihetta on kirjallisuudessa sekä mediassa lähestytty pääasiassa kodin näkökulmasta jättäen päiväkodin roolin kokonaan huomiotta tai vain taustalle. Niillä lapsilla, jotka ovat alle kolmevuotiaana päiväkodissa, tapahtuu kuivaksi oppimista kodin lisäksi myös päiväkodissa ja tällöin on tärkeää, että päiväkodin roolia on pohdittu ja käsitelty sekä henkilöstön kesken että yhdessä vanhempien kanssa.

Tutkimusaiheen valitsemisen sekä teoriaan perehtymisen jälkeen aihe rajataan eli määritellään tarkempi tutkimustehtävä. Tämän määrittelyn jälkeen tutkijalle kirkastuu entistä selkeämmäksi, mitä on tarkoitus tutkia, ja tällöin työskentely helpottuu. Hyvä tutkimustehtävä on yksiselitteinen sekä selkeä ja se sisältää kysymyksen muodossa tiivistelmän siitä, mitä aiheesta halutaan tietää ja tutkia. Laadullisessa tutkimuksessa nämä kysymykset ovat yleensä mitä- ja miten-kysymyksiä, mutta pääasia on, että kysymyksellä ei tarkoituksellisesti pyritä saamaan määrällistä vastausta. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Tässä opinnäytetyössä tutkimustehtävänä on saada vastaus seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Kuinka alle kolmevuotiaan lapsen kuivaksi oppiminen toteutuu henkilöstön näkökulmasta päiväkodissa?
2. Miten kasvatuskumppanuus toteutuu kuivaksi oppimisen osalta?
3. Miten päiväkodin henkilöstö suhtautuu erilaisiin kuivaksi oppimisen keinoihin ja mitä keinoja heillä on käytössä?

Edellä mainittujen tutkimuskysymysten pohjalta laadimme haastattelurungon (Liite 2.). Halusimme, että jokaisen teeman alla on suurin piirtein saman verran kysymyksiä, jotta mikään teema ei saisi muita suurempaa painoarvoa. Pyrimme tekemään haastattelukysymyksistä monipuolisia ja muotoilemaan ne siten, ettei vastauksista tulisi yksisanaisia.

Opinnäytetyön tutkimuksen yhteistyökumppanina on päiväkotikoti Majakkasaaren henkilökunta. Jyväskylän Mannilassa sijaitseva Majakkasaari on osa yksityistä ja pääosin Jyvässeudun alueella toimivaa Aarresaari- päiväkotiketjua. Päiväkotien kantavina toimintaperiaatteina ovat musiikki, liikunta ja seikkailu. Tärkeintä näissä periaatteissa ovat musiikin ja liikunnan ilon kokeminen, sekä seikkailuissa mielikuvituksen monipuolinen kehittyminen. Majakkasaassa on koko- ja osapäivähoitopaikkoja 2-7 –vuotiaille lapsille. Henkilökuntaa päiväkodissa on yhteensä kahdeksan sisältäen sekä lastentarhanopettajia, lastenhoitajia että erityislastentarhanopettajan. Seikkailu- ja merihenkisyys on osa päiväkodin arkea, mikä tulee esiin muun muassa termein, kuten kutsumalla henkilöstöä päällystöksi ja lapsia miehistöksi. (Aarresaari 2011.) Majakkasaassa toimitaan ryhmäjaosta huolimatta hyvin paljon yhdessä eli jokainen työntekijä on päivittäin tekemisissä alle kolmevuotiaiden kanssa, mikä mahdollisti päiväkodin koko henkilökunnan haastattelemisen.

5.2 Tutkimuksen menetelmä ja toteutus

Tutkimuksellisia lähestymistapoja ovat laadullinen eli kvalitatiivinen ja määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus. Määrällisen tutkimuksen tarkoituksena on saada numeraalista tietoa, joka auttaa ilmiön tai asian ymmärtämisessä. Laadullisen tutkimuksen päämääränä on saada tietoa, joka auttaa ilmiön tai asian ymmärtämisessä. Tietointressi siis vastaa kysymykseen, millaista tietoa tutkimuksella halutaan saada. (Vilkka 2005, 49.)

Lähestymistapa, joka opinnäytetyöhön valittiin, on kvalitatiivinen. Sen tavoitteena on tuottaa ymmärrettävää tietoa ja se pyrkii vastaamaan ensisijaisesti kysymyksiin miksi, millainen ja miten. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tarkastellaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja siinä suositaan menetelmiä, joissa haastateltavien näkemykset tulevat mahdollisimman hyvin esille. Tällaisia metodeja ovat esimerkiksi teemahaastattelu, osallistuva havainnointi sekä ryhmähaastattelut. Haastateltavat valitaan tarkoituksenmukaisesti eli ei käytetä satunnaisotantaa, jolloin haastateltaisiin esimerkiksi kadulla sattuman-

varaisesti vastaantulevia henkilöitä. Kvalitatiivinen tutkimus kannattaa valita erityisesti silloin, kun halutaan saada tietoa asioista, joita ei tunneta tai tiedetä kovinkaan tarkasti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 157-160.)

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valittiin puolistrukturoitu haastattelu. Tämä haastattelulaji etenee siten, että jokaiselle haastateltavalle esitetään samat tai lähes samat kysymykset samassa järjestyksessä. Täysin yhtenäistä määritelmää puolistrukturoidun haastattelun toteutuksesta ei kuitenkaan ole olemassa. Käytännössä puolistrukturoidusta haastattelusta voidaan käyttää nimeä teemahaastattelu. Tällöin esitetään tarkkoja kysymyksiä tietyistä teemoista, mutta aina ei käytetä samoja kysymyksiä kaikkien haastateltavien kanssa. Puolistrukturoitu haastattelu sopii hyvin tilanteisiin, joissa halutaan tietoa tietyistä asioista, eikä haastateltaville anneta kovin suuria vapauksia haastattelutilanteessa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Emme rajanneet haastateltavia tiettyyn ammattiryhmään, vaan haastattelimme sekä lastentarhanopettajia, lastenhoitajia että yhtä erityislastentarhanopettajaa. Yhteensä haastateltavia oli kahdeksan henkilöä. Toteutimme haastattelut yksilöhaastatteluina, sillä halusimme jokaiselta yksilölliset mielipiteet ja kommentit. Syynä tähän ratkaisuumme oli myös se, että haastattelut toteutettiin työpäivän aikana, jolloin henkilöstön resursseja tarvittiin ensisijaisesti lasten parissa. Pääasiassa haastattelut tehtiin ulkoilun tai päiväunien aikaan ja ne olivat kestoltaan 15 minuutista 40 minuuttiin.

Ennen haastattelujen toteuttamista kävimme päiväkotia Majakkasaareen esittäytymässä ja kertomassa opinnäytetyöstämme. Kerroimme, että tutkimus toteutetaan yksilöhaastatteluina, joissa olemme molemmat paikalla, ja jotka nauhoitetaan. Painotimme haastateltaville myös, että aineisto käsitellään anonyymisti ja lopuksi hävitetään asianmukaisesti. Ajattelimme tämän etukäteisvierailun helpottavan haastattelutilanteita, koska olimme jo etukäteen tavanneet. Ennen haastatteluja olimme tehneet tutkimuslupalomakkeen (Liite 1.), jonka allekirjoitimme yhdessä Majakkasaaren ”kipparin” eli johtajan kanssa.

Lainasimme haastatteluita varten nauhurin kouluninfosta. Nauhuri oli äänetön ja pienen kokonsa vuoksi huomaamaton, mikä teki sen käytöstä miellyttävän. Pehdyimme nauhurin käyttöön etukäteen, jotta se sujuisi haastattelutilanteessa ongelmitta, eikä veisi aikaa keskustelulta. Otimme myös selvää siitä, kuinka nauhoituksen pystyy laittamaan tauolle mahdollisten haastattelun ulkopuolisiin tekijöihin liittyvien keskeytysten varalta. Varmistimme nauhoituksen onnistumisen myös siten, että meillä oli mukana varaparisto.

Haastattelutilanteessa olimme molemmat paikalla, koska halusimme että haastattelusta saataisiin mahdollisimman kokonaisvaltaisesti tietoa, esimerkiksi saatoimme kumpikin esittää haastateltavalle lisäkysymyksiä. Koimme myös että tilanne olisi tasapuolinen, kun olemme kaikissa haastatteluissa molemmat läsnä. Kaikki haastattelut toteutettiin sellaisessa päiväkodin tilassa, jossa ei sillä hetkellä ollut muuta toimintaa ja jossa oli mahdollista istua luontevasti yhteisen pöydän ääressä.

Jokaisen haastattelun alkuun kysyimme haastateltavalta vielä suullista lupaa käyttää haastattelusta saatavaa materiaalia aineistona opinnäytetyössä. Annoimme haastateltavalle mahdollisuuden lukaista haastattelukysymykset nopeasti läpi juuri ennen varsinaisen haastattelun aloittamista, esimerkiksi mahdollisen jännityksen lievittämiseksi. Puolet vastaajista hyödynsi tämän mahdollisuuden. Lisäksi kerroimme, että mikäli jokin kysymyksistä ei avaudu haastateltavalle, niin siirrymme seuraavaan, koska emme voi johdatella haastateltavaa tiettyyn vastaukseen. Eteenpäin siirtymisen mahdollisuus oli myös aina silloin, kun haastateltava sitä halusi. Kukaan haastateltavista ei kuitenkaan käyttänyt tätä mahdollisuutta. Ennen haastatteluita mainitsimme myös, että vaihdamme haastattelijaa noin puolessa välissä. Haastatteluissa meillä oli rekvisiittana vaippaan puettu nalle, rentouttamassa tilannetta ja viemässä huomiota pois nauhurista.

Haastattelut sujuivat suunnitelmien mukaisesti ja pääasiassa ilman keskeytyksiä. Annoimme haastateltavien vastata rauhassa omassa tahdissaan jokaiseen kysymykseen ja teimme tilanteista vuorovaikutteisia käyttämällä esimerkiksi

sanatonta viestintää kuten nyökyttelyä ja hymyilyä. Haastattelun lopuksi kiihimme haastateltavaa ja vaihdoimme muutaman sanan siitä, miltä haastattelu tuntui.

5.3 Aineiston analysointi

Haastattelusta saatu ja nauhoitettu materiaali kirjoitetaan puhtaaksi sanalta eli se litteroidaan. Litterointi voidaan tehdä joko koko aineistosta tai valikoiden esimerkiksi teema-alueiden mukaan. Siksi ennen litteroinnin aloittamista tulee tietää, minkälaista analyysia aiotaan tehdä. (Hirsjärvi ym. 2007, 217.) Jokaisen haastattelun jälkeen litteroimme välittömästi saadun materiaalin ja tallensimme sen tietokoneelle tarkempaa analyysia varten. Jotta saimme litteroinnit tehtyä mahdollisimman tarkasti sana sanalta, kuuntelimme haastattelut useamman kerran läpi. Katsoimme nauhurista kunkin haastattelun keston ja merkitsemme sen ylös. Tämän jälkeen poistimme välittömästi haastattelun nauhurista. Nauhoitettua materiaalia kertyi yhteensä 3 tuntia ja 42 minuuttia ja litteroituja sivuja 35. Litterointi tehtiin koko aineistosta ja litteroituja sivuja tuli 35.

Laadullisen aineiston yleisimpiä analyysimenetelmiä ovat teemoittelu, sisällönanalyysi, diskurssianalyysi, tyypittely ja keskustelunanalyysi. Analyysitapa valitaan sen mukaan, mikä tuo parhaiten vastauksen tutkimustehtävään. (Hirsjärvi ym. 2007, 219.) Opinnäytetyön tutkimuksen analyysimenetelmäksi valittiin teemoittelu, jossa keskeisiä aiheita eli teemoja käsitellään yleensä aineistolähtöisesti tekstistä yhdistäviä tai erottavia tekijöitä, mutta myös teorialähtöinen teemoittelu on mahdollista. Samat teemat löytyvät usein kaikista tehdyistä haastatteluista, mutta ne saattavat kuitenkin esiintyä eri tavoin ja niiden määrä voi vaihdella. Aineisto voidaan siis järjestellä teemoittain litteroinnin jälkeen ja joskus teemat muistuttavat haastattelurunkoa, jota on käytetty aineistonkeruussa. Kun aineistoa aletaan käsitellä teemojen mukaan, jokaisen teeman alle kerätään haastattelusta ne kohdat, joissa puhutaan kyseisestä teemasta. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Teemoittelimme aineiston kolmen eri

teeman alle, koska olimme laatineet kolme tutkimuskysymystä. Näiden tutkimuskysymysten lisäksi ajattelimme teemoittelun helpottavan analysointivaihetta.

Aloitimme aineiston analysoinnin jaottelemalla ensin litteroinnit haastattelukohtaisesti ja tulostimme materiaalin. Erottelimme jokaisesta haastattelusta käyttämämme kolme eri teemaa, jonka jälkeen aloimme etsiä aineistosta yhtäläisyyksiä jokaisen teeman alta. Apuna tässä käytimme kolmea eri väristä ylivivaustussia. Yhtäläisyyksiä löytyi suhteellisen helposti ja vastaukset tutkimuskysymyksiin alkoivat hahmottua.

Kävimme aineistoa läpi haastattelukysymys kerrallaan ja kokosimme aiemmin kartoittamamme yhtäläisyydet kunkin kysymyksen alle. Samalla teimme muistiinpanoja, laskimme ja kirjasimme ylös, kuinka moni haastateltavista oli maininnut vastauksessaan saman asian. Tämä auttoi meitä hahmottamaan sekä yksittäisiä vastauksia että kokonaisuuksia. Pohdimme ja keskustelimme vielä kootuista sekä esiin nousseista vastauksista, jotta varmistimme olevamme keskenään samalla linjalla tulosten tulkinnasta ennen kuin aloimme kirjoittaa niitä auki.

5.4 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksen tekeminen edellyttää tutkijalta hyvän tutkimuskäytännön mukaista toimintaa, erityisesti silloin, kun tutkimuksen kohteena ovat ihmiset. Erityisesti tutkijan tulee huomioida esimerkiksi haastateltavan ihmisarvo sekä itsemääräämisoikeus. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Ihmisten itsemääräämisoikeutta kunnioitetaan antamalla heille mahdollisuus itse päättää, haluavatko he osallistua tutkimukseen. Tutkijan tulee myös pohtia, miten esimerkiksi haastateltavien suostumus hankitaan, millaista ennakkotietoa heille annetaan ja millaisia mahdollisia riskejä heidän osallistumiseensa liittyy. (Hirsjärvi ym. 2007, 25.)

Syksyllä 2011 sovimme suullisesti päiväkotia Majakkasaaren kanssa yhteistyöstä ja, että pääsemme haastattelemaan päiväkodin henkilökuntaa. Laadimme kuitenkin haastatteluja varten myös tutkimusluvan, jonka allekirjoitti lisäksemme päiväkotia Majakkasaaren johtaja. Tutkimuslupia oli kaksi kappaletta, joista toinen jäi päiväkodille ja toinen meille. Toimimme näin, koska koimme eettisemmäksi sen, että lupa on myös tallessa asiakirjana mahdollisten ristiriitojen varalta molempia osapuolia huomioiden. Tutkimusluvassa kerroimme opinnäytetyön tarkoituksesta ja tavoitteesta, tutkimuksen toteuttamisesta ja aineiston luottamuksellisesta käsittelystä. Korostimme tutkimukseen osallistuvien haastateltavien anonymiteettiä sekä aineiston asianmukaista hävittämistä sen analysoinnin jälkeen. Kuten aiemmin mainitsimme, kysyimme myös jokaiselta haastateltavalta ennen haastattelun alkamista suullisesti luvan käyttää heiltä saatavaa aineistoa tutkimuksessamme.

Kaikissa tutkimuksessa arvioidaan luotettavuutta, sillä virheiden syntymistä pyritään luonnollisesti välttämään. Tutkimuksen arvioinnissa käytetään usein käsitteitä reliaabelius sekä validius. Reliaabelius, joka voidaan todeta monella tavalla, tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta eli se pyrkii antamaan ei-sattumanvaraisia tuloksia. Tutkimuksen tulosta voidaan pitää reliaabelina, jos esimerkiksi kaksi arvioijaa päätyy samaan tulokseen. Validius sen sijaan tarkoittaa tutkimusmenetelmän tai mittarin kykyä mitata juuri sitä asiaa, jota on tarkoituskin mitata.

Laadullisessa tutkimuksessa nämä kaksi termiä ovat saaneet erilaisia tulkintoja, sillä ne saatetaan liittää määrälliseen tutkimukseen. (Hirsjärvi ym. 2007, 226-227.) Kvalitatiivisessa tutkimuksessa validius kertoo onko tutkimus pätevä, eli kuinka perusteellisesti se tehty, ovatko sen tulokset ja niistä tehdyt päätelmät oikeanlaisia (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Opinnäytetyömme on mielestämme reliaabeli sekä validi, sillä olemme pyrkineet kuvaamaan sen vaiheet ja niissä toteutunutta työskentelyä niin tarkasti että kuka tahansa voisi halutessaan tehdä vastaavan tutkimuksen ja saada mahdollisimman samansuuntaiset tulokset kuin me saimme. Tämä tukee osaltaan opinnäytetyömme luotettavuutta.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta parantaa tutkijan seikkaperäinen selostus kaikkien sen vaiheiden toteuttamisesta. Aineiston keruu tilanteen olosuhteet tulee myös kuvata selkeästi ja totuudenmukaisesti, esimerkiksi haastattelutilanteesta kerrotaan olosuhteet ja paikat, joissa aineisto kerättiin. Tämän lisäksi kerrotaan myös haastatteluihin käytetty aika, virhetulkinnat haastattelussa, tutkijan itsearviointi haastattelutilanteesta sekä mahdolliset häiriötekijät. Laadullisessa tutkimuksessa on olennaista luokittelujen tekeminen, tekstistä on tultava esiin luokittelujen perusteet. Samaten on perusteltava se, miten tutkija on päätenyt tiettyihin tuloksiin, esimerkiksi apuna voidaan käyttää suoria haastatteluotteita. (Hirsjärvi ym. 227-228.)

Olemme opinnäytetyössämme pyrkineet kuvaamaan tarkasti ja totuudenmukaisesti kaikki tutkimuksen vaiheet sekä olosuhteet, joissa se toteutettiin. Jokaisen haastattelun aluksi korostimme haastateltavalle, että emme voi johdella häntä tiettyyn vastaukseen, joten mikäli jokin esittämämme kysymys ei avaudu hänelle, niin siirrymme seuraavaan kysymykseen. Näin myös minimoimme virhetulkintojen mahdollisuudet.

Pyrimme huolellisuuteen tutkimustulosten analysoinnissa, mutta suhtauduimme kuitenkin kriittisesti pariin seikkaan. Jos joku haastateltavista oli esimerkiksi maininnut lapselle sattuvat vahingot kasvatuskumppanuus-teeman alla, mutta ei sen teeman yhteydessä, jossa asiaa varsinaisesti kysyimme, niin tällöin pohdimme, voimmeko sijoittaa vastauksen kuitenkin oikean teeman yhteyteen. Toisekseen vastaukset saattoivat toistua useamman teeman alla ja silloin jouduimme myös pohtimaan asiaa. Olemme merkinneet tuloksiin, kuinka moni henkilö on tuonut esiin saman vastauksen, joten tutkimuksen tuloksia lukiessa on hyvä huomioida, että yksi henkilö on saattanut antaa samaan kysymykseen useamman vastauksen.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Käsitlemme tässä luvussa haastatteluista saatuja tuloksia. Olemme eritelleet tulokset tutkimuskysymysten mukaisesti omiksi alaluvuikseen, koska se mielestämme selkiyttää tulosten käsittelyä ja tulkintaa. Alkuun käsitlemme sitä, kuinka henkilöstö näkee kuivaksi oppimisen toteutuvan päiväkodissa, minkä jälkeen siirrytään kasvatuskumppanuuden toteutumiseen kuivaksi oppimisen osalta ja lopuksi käymme läpi henkilöstön suhtautumista eri kuivaksi oppimisen käytänteisiin.

Haastattelun aluksi kysyimme jokaiselta vastaajalta, kuinka paljon he ovat olleet tekemisissä alle kolmevuotiaiden hoitolasten kanssa. Emme halunneet kohdentaa vastauksia ainoastaan päiväkotia Majakkasaareen, vaan haastateltavat saivat vastata myös aikaisemman työkokemuksensa perusteella. Teimme tämän ratkaisun, koska mielestämme tärkeintä oli saada kasvatusalan ammattilaisen näkökulma esiin, jolloin työyksiköllä ei ollut tutkimuksen kannalta merkitystä. Haastateltavat olivat olleet vaihtelevasti työn puolesta tekemisissä alle kolmevuotiaiden lasten kanssa, pääosin vajaasta vuodesta noin neljään vuoteen. Päiväkotia Majakkasaaren toimintaperiaatteen mukaisesti jokainen työntekijä on kuitenkin jonkin verran tekemisissä jokaisen päiväkodin lapsen kanssa. Haastattelun lopuksi haastateltavalla oli mahdollisuus täydentää vastauksiaan, mutta pääsääntöisesti heillä ei ollut lisättävää.

6.1 Kuivaksi oppimisen toteutuminen henkilöstön näkökulmasta päiväkodissa

Tämän teeman alla käsitlemme sitä kuinka kuivaksi opettelu näkyy käytännössä päiväkodissa. Selvitämme myös päivärytmin vaikutusta lapsen kuivaksi oppimiseen sekä sitä, onko henkilöstöllä yhteisiä toimintatapoja kuivaksi oppimiseen liittyen. Lopuksi käymme läpi kuinka lapsen yksilöllisyys tulee työntekijän mielestä ottaa huomioon kuivaksi opettelussa.

Haastateltavat kokevat, että lapsen kuivaksi oppimisen toteutumiseen päiväkodissa vaikuttavat monet eri tekijät. Puolet vastaajista nosti esiin päiväkodin rytmit, rutiinit ja siirtymätilanteet kuivaksi oppimista edistävinä tekijöinä. Yksi vastaajista toi esiin omatoimisuuteen kannustamisen, kun taas kaksi haastateltavista mainitsi mallioppimisen, eli lapset ottavat päiväkodin vanhemmista lapsista mallia. Haastateltavista kolme totesi yhteistyön kodin kanssa olevan tärkeää, mikä näkyy esimerkiksi yhteisinä toimintatapoina. Samaten kolme henkilöä korosti, että kuivaksi oppiminen toteutuu päiväkodissa hyvin ja se on merkittävä asia.

No kyllä päiväkodilla varmaan aika suuri merkitys sillä tavalla on että lapset on kuitenkin täällä monta tuntia päivässä ja sitten pois sieltä kotoa. Iso vastuu meilläki täällä on, mutta sitten toki myös kodilla eli tasapaino siinä sitte että molemmissa paikoissa noudatetaan niitä samoja asioita. (Haastateltava 1.)

Kysyessämme henkilöstöltä sitä, kuinka kuivaksi oppiminen näkyy päiväkodin käytännössä, päivärytmi korostui jälleen vastauksissa, sillä yhteensä viisi henkilöä kahdeksasta nosti aiheen esiin. Kolme vastaajaa kertoi kuivaksi oppimisen näkyvän konkreettisesti vaipan pois jättämisenä ja kaksi haastateltavista toi esiin sen, että lapsi opetetaan huomaamaan vessahätä. Kuten edellisen kysymyksen yhteydessä, niin myös tässä haastateltavat mainitsivat mallin ottamisen kaverilta.

Kuten aiempien kysymysten yhteydessä on käynyt ilmi, on päiväkodin päivärytmillä suotuista vaikutus lapsen kuivaksi oppimiseen. Viisi vastaajista koki, että struktuuri on merkittävä ja oleellinen tekijä kyseisessä prosessissa. Päiväkotia edistää lapsen sisäisen rytmien syntymistä ja vastaajat totesivat, että päiväkotia saattaa olla kotia helpompi paikka oppia kuivaksi juuri selkeän päivärytminsä ansiosta.

No kyllä se varmasti se säännöllinen rytmi auttaa siinä, että säännöllisesti käyään ulos lähtiessä ja nukkumaan lähtiessä ja unien jälkeen ja ulos lähtiessä. Kyllä se varmasti sellanen tietty sisäinen rytmi muodostuu lapselle siinä, mikä helpottaa sitä opettelua sitte. (Haastateltava 7.)

Puolet vastaajista totesi, että tiedottaminen on avainasemassa yhteisten toimintatapojen muodostamisessa henkilöstön kesken, jotta kaikki osaisivat toimia jokaisen lapsen kohdalla samalla tavalla. Tämä on erityisen tärkeää silloin, jos lasta koskien on sovittu vanhempien kanssa jotain tiettyjä käytäntöjä. Muutenkin perheen kanssa tehtävä yhteistyö tuli esiin, vaikka kysyimmekin työyhteisön keskinäisiä toimintatapoja. Tämä osoittaa, että henkilöstö ei voi yksinään tehdä päätöksiä lapsen kuivaksi oppimisen suhteen, vaan vanhempien näkemykset on aina huomioitava.

Kun kysyimme henkilöstöltä, kuinka lapsen yksilöllisyys tulee ottaa huomioon kuivaksi opettelussa, niin kuusi kahdeksasta vastaajasta korosti yksilöllisyyden merkitystä ja neljä vastaajaa perusteli tätä muun muassa sillä, että lapset oppivat keskenään eri aikaan. Tähän voivat vaikuttaa haastateltavien mukaan esimerkiksi lapsen ikätaso, kehitysviiveet sekä perheen vaihtelevat tilanteet. Henkilökunta kertoi vastaavansa lapsen yksilöllisyyden huomioimiseen joustamalla tilanteen vaativalla tavalla.

No, jokainen oppii niinku eri tavalla ja eri aikana, että tota niin miten kauan siinä oppimisessa kestää, niin se on kauheen yksilöllistä, et se tulee ottaa huomioon niin, että siitä tehään semmonen mukava juttu, eikä siitä saa tehdä semmosta pakotetta... (Haastateltava 8.)

6.2 Kasvatuskumppanuuden toteutuminen kuivaksi oppimisen osalta

Aluksi selvitämme, kuinka paljon henkilöstö keskustelee vanhempien kanssa kuivaksi opettelusta ja kuinka yhteiset linjat sovitaan. Käymme läpi myös sitä, tuovatko vanhemmat esiin, kuinka he kotona menettelevät kuivaksi opettelussa ja kuinka päiväkotitoimi voi vastata vanhempien toiveisiin. Lopuksi käsittelemme ristiriitatilanteita henkilöstön ja vanhempien välillä.

Kuivaksi oppiminen on kuuden haastateltavan mielestä aihe, joka nousee usein esiin vanhempien ja henkilöstön välisissä keskusteluissa. Neljä vastaajaa koki, että aiheesta keskustellaan erityisesti silloin, kun se on lapsen kehityksen kannalta ajankohtaista. Keskustelua ei käyda ainoastaan vasu -keskusteluissa, vaan aihetta käsitellään myös päivittäin tuonti- ja hakutilanteissa.

Henkilöstön ja vanhempien väliset yhteiset linjat sovitaan keskustelemalla päivittäisten tilanteiden yhteydessä, näin vastasi viisi haastateltavaa. Neljä kahdeksasta haastateltavasta toi esiin sen, että toimintatapoja sovitaan myös vasu -keskusteluissa. Haastatteluista nousi myös esiin, että yhteiset linjat noudattavat pitkälti vanhempien menettelyä kotona kuivaksi oppimisen suhteen ja he voivat esittää toiveita heti hoitosuhteen alkamisesta lähtien.

Kyllä vanhempien kanssa keskustellaan ja he kertoo myös sitten, miten kotona on joku heillä toiminut ja joka voi taas auttaa meitä täällä ja sitten toisinpäin. (Haastateltava 5.)

Haastateltavat olivat yhtä lukuunottamatta yksimieleisiä siitä, että vanhemmat tuovat esiin sitä, kuinka he toimivat kotona kuivaksi opettelu suhteen. Vanhemmat voivat esimerkiksi kertoa, jos lapsi on ollut kotona osan päivästä ilman vaippaa. Mikäli vanhemmat eivät ota puheeksi kodin toimintaperiaatteita, niin henkilöstö voi puolestaan tarvittaessa kysyä kodin käytänteistä, eli keskustelu on vastavuoroista ja siinä huomioidaan perheiden yksilöllisyys.

Puolet haastatelluista totesi, että päiväkotia voi vastata melko hyvin kodin toiveisiin lapsen kuivaksi opettelu suhteen, ja kaksi vastaajaa painotti, että toiveisiin tulee kyetä vastaamaan. Esimerkkinä yksi haastateltu mainitsi, että kestovaipat eivät ole työlle este. Vanhempien toiveita kunnioitetaan muun muassa pitämällä kiinni yhteisistä sopimuksista ja tarpeen tullen neuvottelemalla niihin liittyvistä asioista.

...kyllähän ne niin semmosten perusaioiden äärellä pyörii ne toiveet, et jos niihin ei voi päiväkodissa vastata, niin päiväkodissa joku menee pieleen... (Haastateltava 4.)

Kysyessämme sitä, onko tullut tilanteita, joissa henkilöstön ja vanhempien näkemykset eivät kohtaa, seitsemän haastateltavaa kahdeksasta kertoi, että suurempia ristiriitoja ei ole tullut työssä vastaan, vaan tavoitteena on löytää osapuolten välille yhteiset sävelet. Tilanne, joissa haastateltavat näkivät pienen ristiriidan mahdollisuuden, koski sitä, että lapsi on jo saavuttanut kuivaksi oppimisen herkkyyksikauden, mutta vanhemmat eivät reagoi siihen tarvitulla tavalla. Tällaisissa tilanteissa työntekijät muistuttaisivat lapsen edusta.

Mulla ei tuu nyt kyllä sellasta tilannetta mieleen, mut voisin kuvitella et niitä tulee siinä kohtaa, silloin ku ne toimintatavat mitkä on päiväkodissa ja kotona niin ne ei kohtaa. (Haastateltava 6.)

6.3 Henkilöstön suhtautuminen erilaisiin kuivaksi oppimisen keinoihin

Tämän kolmannen teeman alla käsittelemme tuloksia koskien sitä, mitä kuivaksi oppimisen keinoja henkilöstöllä on käytössä ja mitkä keinot he ovat kokeneet erityisen hyviksi tai vastaavasti huonoiksi. Kerromme myös, millä tavalla henkilöstö antaa lapselle positiivista palautetta kuivaksi oppimiseen liittyen ja kuinka he hyödyntävät kuivaksi opettelutuokiot vuorovaikutustilanteena.

Tuomme esiin lisäksi haastateltavien näkemyksiä siitä, miten vahinkoja olisi hyvä käsitellä. Lopuksi käsittelemme henkilöstön käsityksiä niin tarra-, housu- kuin kestovaipoistakin sekä vaipattomasta vessahätäviestinnästä eli vaipattomuudesta.

Kysyttäessä haastateltavilta, mitä kuivaksi oppimisen keinoja heillä on käytössä, nosti seitsemän kahdeksasta esille lapsen palkitsemisen ja kertoi itse käyttävänsä palkintona leimaa tai tarraa. Vastaajista neljä nimesi käyttämäkseen keinoksi lapsen kehumisen sekä kannustamisen ja kolme yksittäistä haastateltavaa mainitsi positiivisuuden, aikuisen rauhallisuuden ja sen, että vessassa asioinnista tehdään lapselle mahdollisimman normaali asia. Konkreettisina kuivaksi oppimisen keinoina osa haastateltavista kertoi hyödyntävänsä päiväkodin säännöllistä rytmiä sekä kirjoja, joita lapsi voi potalla istuessaan selailla sekä vessan seinällä olevia kuvia, joita lapsi voi katsella esimerkiksi yhdessä

aikuisen kanssa. Kaksi kahdeksasta haastateltavasta toi myös esiin sen, että vaippaa jätetään hiljalleen pois, kun lapsen kuivaksi opettelu on ajankohtaista.

No tota, just tällaset palkitsemiset, tarrat ja leimat ja sitte se rauhallisuus aikuisella ja vaikka potallemenotilanteesta tehään siitä potasta semmonen niinku normaali asia, et ei tehä siitä semmosta hirveän niinku suurta juttua, että se on vaan ihan normaalia, että se lapsi istuu siihen ja vaikkei sieltä mitään tuukaan niin sitten istuu hetken siinä ja sitten monesti jos lapsi kokee sen potan semmosena ikävänä paikkana niin sitte joku, vaikka kirja tai lehti siihen mitä voi vaikka lueskella, et se huomio kiinnittyy pois siitä potasta. Ja sitten tämmönen kannustaminen, jos vaikka vahinkoja sattuu niin ollaan vaan, että tämmöstä sattuu kaikille... (Haastateltava 8.)

Haastateltavien erityisen hyviksi kokemia kuivaksi oppimisen menetelmiä olivat viiden vastaajan mielestä positiivinen kannustus ja puolet haastateltavista toi esiin lapsen palkitsemisen. Kaksi vastaajaa koki hyvänä menetelmänä mallioppimisen eli lapsi katsoo mallia toiselta lapselta ja sen innoittamana esimerkiksi kokeilee itsekin potalla käymistä. Yksittäiset haastatellut mainitsivat hyvinä menetelminä aikuisen rauhallisuuden ja positiivisuuden sekä lapsen huomion kiinnittämisen kuivaksi oppimiseen esimerkiksi muistutteleamalla ja kyselemällä, onko lapsella vessahätä.

No musta on tosi hyvä tuo, se kehuminen ja kannustaminen, kyl se tarrakin ehkä, mutta enemmän se semmonen vertainen ja ihan se asiaan huomion kiinnittäminen... (Haastateltava 5.)

Vastaavasti huonoiksi kuivaksi oppimisen menetelmiksi haastateltavat mainitsivat lapsen nolaamisen esimerkiksi housuun pissaamisen yhteydessä. Haastateltavien mielestä lasta ei myöskään saa torua tai rankaista, sillä se ei heidän mielestään johda mihinkään. Yksittäisissä vastauksissa tuli ilmi, että ei ole myöskään hyvä, jos lapsella pidetään vaippaa ikään nähden liian pitkään ja tuotiin esiin myös se, että lapsen palkitseminen esimerkiksi tarralla tai leimalla ei välttämättä aina palvele lapsen etua.

...semmonen lapsen nolaaminen, jos vaikka sattuu vahinko, et vai vihkkaa vie sitä sinne pesulle, että jotenkin yrittää silleen ettei se lapsi siitä noloistu... (Haastateltava 3.)

Positiivista palautetta kuivaksi oppimiseen liittyen haastateltavat antavat pääasiassa kehumalla lasta. Jos lapsi onnistuu tekemään pottaan esimerkiksi pissan, voidaan sille yhdessä myös taputtaa ja juhlistaa asiaa. Muita positiivisen palautteen keinoja henkilöstön mukaan ovat myös aiemmissa osioissa esiin tulleet lapsen palkitseminen sekä kannustus.

Kuusi haastateltavaa kertoi, että kuivaksi opetteluhetket on hyvä käyttää esimerkiksi jutteluun lasten kanssa ja kolme kahdeksasta mainitsi myös aikuisen ja lapsen välisen laulelun sekä loruttelun vuorovaikutteiseksi toiminnaksi. Edellä mainitut tukevat myös kielellistä kehitystä, kuten kaksi haastateltavaa totesi. Yksittäisissä vastauksissa kävi lisäksi ilmi yhteisen ajan merkitys, jolloin voidaan esimerkiksi yhdessä tutkia esimerkiksi vessaympäristöä tai vain hassutella.

Jokaiselle lapselle tapahtuu välillä vahinkoja eli pissa tai kakka tulee housuun, kysyimme haastateltavilta, kuinka he tällöin suhtautuvat tilanteeseen. Viisi vastaajista kertoi ilmaisevansa lapselle ”näitä sattuu” tai ”ei haittaa”, jotta lapselle ei jäisi vahingosta negatiivista kokemusta. Kolme vastaajaa nosti esiin, että vahingon tapahtumisesta kyllä keskustellaan, mutta siitä ei tehdä ”suurta numeroa”. Tällä pyritään välttämään myös lapsen nolaaminen kavereiden edessä.

...että pääsääntöisesti niinku vahinkoja sillon tällön sattuu niin se on semmonen että ei, ei mitään hätää, kyllä puhasta vaatetta löytyy ja eikun pesulle vaan ja mitäs tässä huolehtimaan, että ei niinku ainakaan millään lailla syyllistäen et se on, se ei oo välttämättä kauheen hyvä keino. (Haastateltava 2.)

Kysyttäessä haastateltavilta, kokevatko he päiväkodissa joko tarravaipat tai housuvaipat toista paremmaksi, viisi haastateltavaa kertoi, että vaipalla ei ole työn kannalta merkitystä, vaan vanhemmat saavat tuoda päiväkotiin samoja vaippoja, joita lapsi käyttää kotonakin. Tarravaipat olivat enemmän kolmen haastateltavan mieleen kun taas housuvaipat miellyttivät yhtä henkilöä.

Haastateltavat perustelivat tarravaipan paremmuutta sillä, että se helpompi riisua ja pukea esimerkiksi talviaikaan, kun lapsella on runsaasti vaatetta päällä. Housuvaipan puolestapuhuja korosti, että se on lapsen helppo itsekin pukea ja vähien vaatteiden kanssa se voi olla myös nopeampi laittaa jalkaan.

Kestovaippa oli kaikille haastateltaville tuttu käsite ja kuudelle se oli tuttu myös työpaikalta. Puolet vastaajista sanoi, että kestovaippa ei ole millään muotoa hankalampi päiväkotiympäristössä, kun taas toinen puoli haastatelluista totesi, että kyseiset vaipat voivat osittain olla hankalampia käyttää päiväkodissa. Tätä perusteltiin esimerkiksi sillä, että vaippojen peseminen ja kuivaus on aikaa vievää. Henkilöstö mainitsi lisäksi, että jos kestovaippoja käytetään päiväkodissa, niin tällöin myös kodin vastuu korostuu, eli vaipat kulkevat aktiivisesti päiväkodin ja kodin välillä. Muutama vastaaja toi esille, että kestovaipat tukevat lapsen kuivaksi opettelua muistuttamalla enemmän pikkuhousuja kuin vaippaa.

...toki se on sitte semmonen pikkuhousumallisempi, että vois ajatella että kestovaippa tommosen kuivaks opettelun kannalta ois ihan hyväki vaihtoehto. (Haastateltava 2.)

...ja sitten monella on tossa kuivaks opetteluvaiheessa, muuta malla on ollu niitä kestovaippoja, et on ollu tavallaan vähän kivemmat päällä. (Haastateltava 4.)

Vaipaton vessahätäviestintä eli vaipattomuus oli kahdella haastateltavalle tuttu käsite, mutta ei kuitenkaan päiväkotiympäristöstä. Nämä kaksi mainitsivat, että vaipattomuus voisi olla haaste päiväkodissa ja perustelivat tätä sillä, että lapsen pienetkin eleet ja ilmeet pitää tuntea todella hyvin. Kumpikaan ei silti täysin tyrmännyt tätä kuivaksi opettelun keinoa.

7 TUTKIMUSTULOSTEN TARKASTELU

Tässä luvussa tarkastelemme lyhyesti tutkimuksemme kannalta keskeisimpiä tuloksia. Kuten tuloksia esitellessämme, olemme myös nyt koonneet tulokset yhteen teemoittain tutkimuskysymysten mukaan. Jokaisesta teemasta erottui selkeästi haastateltavien yhteneväisimmät näkemykset. Luvun loppuun olemme laatineet taulukon havainnollistamaan keskeisimpiä tuloksista esiin nousseita seikkoja (Taulukko 1.).

Haastattelujen tuloksista kävi ilmi, että alle kolme vuotiaan lapsen kuivaksi opetteluun liittyy monenlaisia näkemyksiä sekä tapoja. Pääasiassa henkilöstö kokee kuivaksi opettelun toteutuvan päiväkodissa hyvin ja tähän keskeisesti vaikuttavia tekijöitä ovat päiväkodin arjelle tyypilliset rytmit, rutiinit ja siirtymätilanteet. Edellä mainituista eritoten päivärytmi korostui vastauksissa kuivaksi oppimista tukevana seikkana, sillä lapsi omaksuu säännöllisesti toistuvista toiminnoista sisäisen rytmin. Päiväkodissa asioidaan vessassa säännönmukaisesti ennen uloslähtöä, ruoan jälkeen, päiväunien jälkeen ja ennen iltapäiväuloilua, ja lapsi oppii usein tähän rytmiin nopeasti. Kotona ei välttämättä ole yhtä säännönmukaista päivärytmiä, jolloin kuivaksi oppiminen voi olla joillekin lapsille helpompaa päiväkodissa. Myös Heleniuksen ym. (2001) teoksessa mainittiin lapsen kolmen ensimmäisen vuoden olevan biologisten rytmien kehittymisen aktiivista aikaa (Helenius ym. 2001, 25).

Päiväkodissa ei ole yhteisiä kirjoitettuja sääntöjä siitä, kuinka kuivaksi opettelun suhteen toimitaan, vaan henkilökunta toimii tilanne- ja lapsikohtaisesti. Haastatteluista nousi vahvasti esiin, kuinka tärkeää on, että koko henkilöstö toimii samalla tavalla tietyn lapsen suhteen. Avainasemaan nouseekin tiedonkulku sekä työyhteisön että kodin välillä.

Kuten Spock & Parker (2003) teoksessaan mainitsevat, jokainen lapsi oppii kuivaksi omaan yksilölliseen tahtiinsa (Spock & Parker 2003, 511.) ja Gilbert (2003) lisää tähän, että lapsi oppii kuivaksi vasta sitten, kun hän on sekä fyysiseltä että psyykkiseltä kehitykseltään valmis siihen (Gilbert 2003, 19). Haasta-

teltavatkin korostivat, että kuten muussakin oppimisessa niin myös kuivaksi oppimisessa on ehdottomasti huomioitava lapsen yksilöllisyys, sillä jokainen lapsi oppii eri aikaan ja oman ikä- ja kehitystason mukaisesti. On lisäksi hyvä tiedostaa, että perheen sisäiset tilanteet saattavat vaikuttaa ja heijastua kuivaksi oppimiseen ja tällöin lapsen yksilöllisyys tulee ottaa myös huomioon. Lapsen yksilöllisyys näkyy haastateltavien mielestä myös aiemmin mainitsemassamme lapsen sisäisessä rytmissä eli lapselle esimerkiksi tulee vessahätä samaan aikaan päivästä. Kuten Koivunen (2009) teoksessaan toteaa, mallioppimista tapahtuu päiväkodissa lapsen seurattessa ja ottaessa mallia muilta lapsilta. (Koivunen 2009, 42.) Haastateltavatkin mainitsivat, että mallioppimista tapahtuu myös kuivaksi oppimisen suhteen. Lapset ottavat esimerkiksi mallia vanhemmilta lapsilta vessanpöntöllä käymisestä.

Kasvatuskumppanuus on henkilöstön näkökulmasta yksi tärkeimmistä tekijöistä lapsen kuivaksi oppimisen tukemisessa. Pääasiassa aihe nousee esiin päivittäisissä tuonti- ja hakutilanteissa ja lisäksi sitä käsitellään usein vasu – keskusteluissa silloin, kun lapsen kuivaksi oppiminen on ajankohtaista. Edellä mainituissa tilanteissa sovitaan myös yhteiset linjat sekä toimintatavat kodin ja päiväkodin välillä, jolloin vanhemmat esimerkiksi kertovat omista käytänteistä kotona ja samalla esittävät toiveitaan kuivaksi opettelu suhteen. Haastateltavat totesivat, että näissä keskusteluissa ei ole ilmennyt suurempia ristiriitoja tai näkemyseroja. Tämä on linjassa aiemmin teoriassa mainitsemamme vanhempien ja henkilöstön välisen perusteellisen keskusteluyhteyden tärkeyteen ja siihen, että vain keskustelemalla molempien osapuolten näkemykset tulevat esiin (Kestovaippayhdistys ry 2010).

Mannerheimin lastensuojeluliitto (n.d.) on maininnut kuivaksi oppimista tukevinä käytänteinä lapsen palkitsemisen esimerkiksi tarralla sekä vessassa käynnin yhteydessä laulelun ja loruttelun. (Mannerheimin lastensuojeluliitto n.d.) Haastateltavat nimesivät monia eri lapsen kuivaksi oppimista edistäviä keinoja, joista palkitseminen oli selvästi suosituin. Palkitsemisen, ts. konkreettisen keinon lisäksi tärkeinä pidettiin lapsen kehumista sekä kannustamista ja ylipäänsä aikuisen positiivista lähestymistapaa. Pyydettyäessä henkilöstöä nimeämään

joitakin erityisen hyviä ja vastaavasti huonoja kuivaksi oppimisen menetelmiä, olivat edellä mainitut keinot parhaimpien joukossa ja huonompina puolestaan pidettiin lapsen nolaamista ja loukkaamista.

Lapselle annetaan kuivaksi oppimiseen liittyen positiivista palautetta ennen kaikkea kehumalla häntä ja onnistumisen hetkellä esimerkiksi taputtamalla ja juhlistamalla asiaa yhdessä lapsen kanssa. Näitä hetkiä voidaan pitää hyvinä vuorovaikutustilanteina, joissa voidaan edellä mainittujen lisäksi vaikkapa jutella sekä laulaa lapsen kanssa. Mahdollisen vahingon sattuessa sitäkin käsitellään lapsen kanssa jutellen, mutta muutoin henkilöstö ei halua tarpeettomasti korostaa tapahtunutta, että lapselle ei jäisi negatiivista kokemusta.

Erilaiset vaipat ja vaipattomuus eivät herättäneet haastateltavissa voimakkaita mielipiteitä, vaan suurin osa heistä totesi, että päiväkodin on mukauduttava perheiden toiveisiin vaippojen suhteen. Henkilöstö koki tämän ja yhteisen linjan vaippojen suhteen osaltaan edistävän myös lapsen kuivaksi oppimista. Haastateltavat ottivat kuitenkin kantaa eri vaippojen sekä vaipattomuuden toimivuuteen päiväkotiympäristössä.

Tutkimuksen teemat	Keskeisimmät tuloksista nousseet seikat
1. Kuivaksi oppimisen toteutuminen päiväkodissa	<ul style="list-style-type: none"> • Strukturi korostuu • Yksilöllisyyden huomiointi • Tiedonkulku merkittävää • Mallioppiminen
2. Kasvatuskumppanuus	<ul style="list-style-type: none"> • Päivittäistä keskustelua • Tuonti- ja hakutilanteet • Vasu-keskustelut • Yhteiset toimintatavat • Ei suurempia ristiriitoja
3. Eri keinot ja niihin suhtautuminen	<ul style="list-style-type: none"> • Palkitseminen • Kannustaminen & kehuminen • Positiivinen palaute • Ei nolata lasta • Neutraali suhtautuminen erilaisiin vaippoihin

Taulukko 1. Keskeisimmät tuloksista nousseet seikat teemoittain

8 POHDINTA

Tässä luvussa käsittelemme ja pohdimme opinnäytetyömme tutkimusprosessia. Tuomme esiin myös jatkotutkimusaiheita joita nousi esiin opinnäytetyötä tehdessämme. Lopuksi vielä tuomme esiin omia ajatuksiamme opinnäytetyön tekemisestä ja pohdimme sitä, kuinka se on vaikuttanut ammatilliseen kasvuamme.

8.1 Opinnäytetyöprosessin pohdinta

Olimme alusta saakka innostuneita opinnäytetyömme aiheesta, sillä olimme itse saaneet idean siihen. Saimme sysäyksen työhön kuultuamme opiskeluihin liittyvän pienprojektin yhteydessä erilaisista lapsen kuivaksi oppimiseen liittyvistä uskomuksista. Näistä uskomuksista lähti liikkeelle idea tehdä opinnäytetyö kuivaksi oppimiseen liittyen ja tehdessämme tarkempia suunnitelmia työn suhteen huomasimme, että aihetta on hieman rajattava, jotta työmme olisi tarkoituksenmukainen. Ajan kuluessa aihe tarkentui päivähoidon henkilöstön näkökulmaan siitä, kuinka alle kolmevuotiaan lapsen kuivaksi oppiminen toteutuu päiväkodissa. Aiheen valintaa vahvisti se, että kerrottuamme siitä päivähoitoalan ammattilaisille, sai se positiivisen ja kannustavan vastaanoton.

Lähdeaineistoa kerätessämme löysimme runsaasti materiaalia koskien laajalti sekä kuivaksi oppimista että siisteyskasvatusta ja aloimme käydä sitä läpi. Lähemmällä tarkastelulla kuitenkin havaitsimme, että lähdeaineisto käsitteli suurilta osin vanhempien näkökulmaa, tarjoten heille tietoa esimerkiksi erilaisista vaipoista ja siitä, miten kuivaksi oppimista voi toteuttaa kotiolosuhteissa. Päivähoidon näkökulmasta löytyi toki myös muutamia teoksia ja lähteitä, mutta ne eivät olleet keskittyneet pelkästään kuivaksi oppimiseen tai siihen läheisesti liittyviin käsitteisiin, kuten lapsen perustarpeisiin. Koimme hieman haastavaksi sen, että emme löytäneet aiheesta aiemmin tehtyjä tutkimuksia. Toisaalta tämä osoitti, että kuivaksi oppimiseen liittyvälle tutkimukselle oli tarvetta.

Päädyimme kvalitatiiviseen tutkimuksen tekemiseen, koska etsiessämme lähteaineistoa, huomasimme, että aihetta ei ollut juurikaan tutkittu eli opinnäytetyöllemme olisi uutuusarvoa. Koimme, että kvalitatiivisen tutkimuksen avulla saisimme aiheestamme syvällisempää ja tarkempaa tietoa kuin mitä olisimme saaneet, jos olisimme käyttäneet esimerkiksi kyselylomaketta valmiine vastausvaihtoehtoineen. Olemme jälkikäteen tyytyväisiä valintaamme, sillä haastatteluvien ääni pääsi kuuluviin ja vastauksista nousi esiin sellaisia seikkoja, joita emme olisi välttämättä osanneet kysyä kyselylomakkeella. Koemme, että nyt saimme itsekkin laajemmin tietoa kuivaksi oppimisesta sekä uusia näkökulmia.

Teemoittelu, jonka valitsimme tutkimuksemme analyysimenetelmäksi, osoittautui mielestämme tarkoituksenmukaiseksi. Koska olimme jaotelleet haastattelurunkoon laatimamme kysymykset kolmen eri teeman alle, oli myös luontevaa analysoida aineisto samojen teemojen mukaan. Mielestämme oli johdonmukaista, että käyttämämme kolme teemaa pohjautuivat kolmeen tutkimuskysymykseemme. Ylipäänsä onnistuimme omasta mielestämme valitsemaan haastattelurunkoon sopivat teemat sekä niiden käsittävät kysymykset.

Opinnäytetyön tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää lapsen kuivaksi opetteluun liittyviä pääkohtia sekä tapoja päiväkodin henkilöstön kokemana. Tämä tarkoitus toteutui perehtymällä aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen sekä muuhun lähdemateriaaliin, mikä antoi hyvän pohjan oman tutkimuksemme tekemiselle. Haastattelut puolestaan toivat ilmiöstä konkreettista työelämä tietoutta ja syvensi ymmärtämystämme aiheesta.

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuoda esiin päiväkodin työntekijöiden näkemyksiä siitä, kuinka lapsen kuivaksi opettelu tulee esiin päiväkodin arjessa ja kuinka henkilökunta sekä lasten vanhemmat toimivat yhteistyössä lapsen kuivaksi opetteluun suhteen. Tutkimuskysymysten avulla selvitimme, kuinka alle kolmevuotiaan lapsen kuivaksi opettelu sekä siihen liittyvä kasvatuskumppanuus toteutuvat päiväkodissa, ja miten päiväkodin henkilökunta suhtautuu erilaisiin kuivaksi opetteluun käytäntöihin ja minkälaisia keinoja heillä on käytössään.

Saimme vastauksiksi tutkimuskysymyksiimme sen, että päiväkodin struktuuri edesauttaa kuivaksi oppimista merkittävästi ja kuivaksi oppimisessa tulee eritoten huomioida lapsen yksilöllisyys, koska lapset oppivat eri aikaan ja oman ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti. Kuivaksi opettelu edellyttää säännöllistä keskustelua sekä yhteisiä toimintatapoja niin henkilöstön ja vanhempien välillä kuin myös työyhteisön kesken. Henkilöstö pyrkii vastaamaan vanhempien toiveisiin lapsen kuivaksi opetteluun suhteen parhaalla mahdollisella tavalla. Päiväkodin henkilökunta suhtautuu erilaisiin kuivaksi opetteluun menetelmiin avoimesti ja positiivisesti. Yleisimmät päiväkodissa käytössä olevat menetelmät ovat lapsen palkitseminen, kannustaminen ja kehuminen. Kuivaksi oppimisen tilanteet koetaan myös hyvänä vuorovaikutustilanteena sekä yhteisenä hetkenä aikuisen ja lapsen välillä. Opinnäytetyömme tavoite siis toteutui, sillä saimme vastaukset tutkimuskysymyksiimme ja kattavan kuvan kuivaksi oppimisesta ilmiönä. Tutkimustulosten perusteella voimme tehdä johtopäätöksen, että kuivaksi oppiminen on olennainen osa päiväkodin arkea ja siihen kuuluu monia eri tekijöitä. Avainasemassa on onnistunut yhteistyö lapsen, tämän vanhempien sekä päiväkodin henkilökunnan välillä.

Saamamme tulokset eivät ole yleistettävissä, koska haastattelujoukko oli suhteellisen pieni, yhteensä kahdeksan henkilöä, ja he kaikki edustivat samaa päiväkotia. Toisaalta opinnäytetyömme ei alunperinkään tavoitellut yleistettävyyttä, vaan halusimme ylipäänsä nostaa mielestämme huomionarvoisen aiheen esille. Tähän ajatukseemme suhteutettuna oli kahdeksan henkilön haastattelu hyvä ja tarkoituksenmukainen.

8.2 Jatkotutkimusaiheet

Opinnäytetyömme tulosten pohjalta meille nousi joitakin jatkotutkimusideoita aiheitamme koskien. Koska opinnäytetyömme tarttui vähän tutkittuun aiheeseen, voidaan sen katsoa olevan luonteeltaan peruskatsaus kuivaksi oppimiseen. Tämän vuoksi mielestämme olisi mielenkiintoista toteuttaa samanlainen tutkimus, jonka nyt teimme, mutta laajemmassa mittakaavassa. Tutkimukseen voisi esimerkiksi ottaa useamman Aarresaari –ketjuun kuuluvan päiväkodin tai

julkisen sektorin päiväkoteja, jolloin tutkimusaineistosta saattaisi ilmetä sellaista tietoa ja näkökulmia, joita yhteen päiväkotiin toteuttamassamme tutkimuksessa ei noussut esiin. Tällöin tutkimustulokset voisivat olla yleistettävämpiä.

Toinen mieleemme noussut jatkotutkimusaihe olisi tutkimus vanhempien näkökulmasta kuivaksi oppimisen toteutumiseen päiväkodissa. Tutkimuksessa voisi painottua kasvatuskumppanuuden näkökulma ja siihen voisi osallistua joko yhden tai useamman päiväkodin asiakasperheet. Tutkimus voitaisiin toteuttaa määrällisenä, esimerkiksi lähettämällä kyselyt sähköpostin välityksellä tai Digiumin kautta vanhemmille. Aineistosta saatuja tuloksia olisi mahdollista verrata esimerkiksi edellä mainitun, henkilökunnalle suunnatun, tutkimuksen tuloksiin.

Mielestämme olisi kiinnostavaa myös selvittää, kuinka päiväkoti voi vastata kuivaksi oppimisessa ilmeneviin haasteisiin, esimerkiksi silloin, kun lapsella on kehityksessä ilmeneviä viiveitä. Tällöin tutkimus voitaisiin toteuttaa kvalitatiivisena tutkimuksena haastatteleamalla päiväkodin henkilökuntaa. Samaten voitaisiin haastatella sellaisia perheitä, joita asia koskettaa.

Perehtyessämme lähdemateriaaliin törmäsimme muutamiiin julkaisuihin, joissa käsiteltiin erilaisten vaippojen vaikutusta päiväkodin ilmanlaatuun, esimerkiksi käytetyistä vaipoista leviävien kaasujen ja bakteerien myötä. Tästä mieleemme nousi ajatus työterveydellisestä näkökulmasta kuivaksi oppimiseen liittyen. Tutkimuksessa voitaisiin selvittää muun muassa työntekijöiden hygieniakäytänteitä koskien vaippojen vaihtoa sekä lasten peppujen pesemistä.

8.3 Lopuksi

Koemme, että opinnäytetyöprosessimme aikana on tapahtunut ammatillista kasvua, sillä ensinnäkin tiedonhankintataitomme ovat kehittyneet ja osaamme mielestämme arvioida kirjoitettua tekstiä kriittisemmin. Olemme saaneet paljon uutta tietoa lapsen kuivaksi oppimiseen liittyen ja prosessoineet sitä ammatillisesta näkökulmasta. Koemme, että tästä opinnäytetyöstämme on hyötyä meille tulevaisuutta ajatellen, sillä haluamme kumpikin suuntautua työssämme päiväkotiin.

Yhteistyö niin päiväkotia Majakkasaaren kuin opinnäytetyön ohjaajien kanssa sujui koko opinnäytetyöprosessin ajan oikein hyvin ja joustavasti. Keskinäinen työskentelymme sujui myös erinomaisesti ja mutkattomasti, esimerkiksi kohdatessamme haasteita selviydyimme niistä hakemalla yhdessä ratkaisuja, keskustelemalla sekä tukemalla toisiamme. Koemme, että näin suuressa prosessissa oli apua siitä, että työparina meitä yhdisti rauhallisuus, positiivisuus sekä kyky suhtautua asioihin myös huumorin kautta. Kokonaisuudessaan opinnäytetyön tekeminen oli ajoittain vaativaa, mutta myös antoisaa sekä opettavaista.

LÄHTEET

Aarresaari –päiväkodit. 2011. Aarresaari –päiväkotien Internetsivusto. Viitattu 6.11.2011. <http://www.aarresaari.info/>

Armanto, A.& Koistinen, P. 2007. Neuvolatyön käsikirja. Hämeenlinna: Karisto Oy.

Cherry, K. 2012. Freud's Stages of Psychosexual Development, About.com Guide. Viitattu 24.10.2012.
http://psychology.about.com/od/theoriesofpersonality/ss/psychosexualdev_3.htm

Edana, 2005. Sustainability Report: Baby diapers and incontinence products Executive summary. Viitattu 21.5.2012
<http://www.edana.org/content/default.asp?PageID=75&DocID=2816>

Gilbert, J. 2003. Pottatreenit, lapsen siisteyskasvatus. Helsinki: WSOY.

Haahtela, M. & Summa, T. 2005. Opas uuteen vaippakulttuuriin, Jätehuoltoyhdistyksen julkaisuja. Viitattu 16.5.2012. <http://www.jly.fi/vaippaopas2005.pdf>

Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. 2001. Pienet päivähoidossa, alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki: WS Bookwell Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Jyväskylän kaupunki. 2010. Jyväskylän varhaiskasvatussuunnitelma, arjenlähtöistä osallisuutta lapsen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Viitattu 17.9.2012.
http://www.jyvaskyla.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/jyvaskylawwwstructure/38242_JKLvasu.pdf

Kestovaippainfo. 2012. Kestovaipat. Viitattu 16.5.2012.
<http://www.kestovaippainfo.fi/kestovaipat/> Kestovaipan rakenne.

Kestovaippayhdistys ry. 2011. Kestovaipat, kestovaipan rakenne. Viitattu 16.5.2012. <http://www.kestovaippayhdistys.fi/fi/kestovaipat/rakenne.html>

Kestovaippayhdistys ry. 2010. Kestovaipat päivähoidossa. Viitattu 23.8.2012.
<http://www.kestovaippayhdistys.fi/fi/kestovaipat/paivahoidossa.html>

Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoito, työkaluja sujuvaan arkeen. Juva: WS Bookwell Oy.

Luvia. n.d. Varhaiskasvatussuunnitelma. Luvian kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. Viitattu 16.8.2012.
<http://www.luvia.fi/fileadmin/tiedostot/palvelut/sosiaalipalvelut/VASU.pdf>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. n.d. Lapsi aloittaa päivähoidon. Viitattu 23.8.2012.

http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tukivinkit/lapsi_aloittaa_paivahoidon/

Mannerheimin lastensuojeluliitto. n.d. Lapsi oppii kuivaksi. Viitattu 6.11.2011.

http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tukivinkit/lapsi_oppii_kuivaksi/

Muumi-vaipat. 2012. Uudistuneet housuvaipat. Viitattu 21.5.2012.

<http://www.muumivaipat.fi/housuvaipat.asp>

Muurinen, E. & Surakka, T. 2001. Lasten ja nuorten hoitotyö. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Nurmi, J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2006. Ihmisen psykologinen kehitys.

Pääkkö-Matilainen, K. n.d. Vaipattomuus eli vauvojen vessahätäviestintä. Verkossa julkaistu kirja. Viitattu 25.5.2012.

<http://kiintymysvanhemmuus.fi/files/2009/08/vaipattomuus-eli-vauvojen-vessahataviestinta.pdf>

Pöllökankaan päiväkoti. n.d. Leikkimisen iloa ja oppimisen riemua. Pöllökankaan päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma. Viitattu 16.8.2012.

http://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=3a893aa2-e68a-4532-a863-54b2bbf1d797&groupId=112792

Rautanen, M. n.d. Vaipoista potalle. Vauva –lehti. Viitattu 6.11.2011.

http://www.vauva.fi/artikkeli/kehitys/803/vaipoista_potalle

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. Yhteiskuntatieteellinen tietovarasto. Sisällönanalyysi. Viitattu 3.10.2012.

http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_2.html

Saaranen- Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. Yhteiskuntatieteellinen tietovarasto. Strukturoitu ja puolistrukturoitu haastattelu. Viitattu 27.9.2012.

http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_3.html

Saaranen- Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. Yhteiskuntatieteellinen tietovarasto. Teemoittelu. Viitattu 30.10.2012.

http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html

Saaranen- Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. Yhteiskuntatieteellinen tietovarasto. Tutkimusongelmat. Viitattu 27.9.2012.

http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L2_3_1.html

Saaranen- Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. Yhteiskuntatieteellinen tietovarasto. Validiteetti. Viitattu 7.11.2012.

http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_3_1.html

Schali, K. 2002. Muksun mukana, milloin potalle? Akuutti. Ylen Internetsivusto. Viitattu 30.5.2012. http://yle.fi/akuutti/arkisto2002/240902_b.html

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, Stakes, 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Viitattu 12.9.2012. <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/7eef5448-e8a3-4887-ab97-19719ea74066>

Spock, B. & Parker, S. 2003. Järkevää lastenhoitoa. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Töyrylä, I. n.d. Tarpeeksi isona potalle. Lastentautien ja lasten vatsasairauksien erikoislääkäri, dosentti Pekka Kuitusen haastattelu Pilttipiiri internetsivustolla. Viitattu 19.9.2012. <http://pilttipiiri.fi/jutut/lapsen-kehitys-ja-terveys/tarpeeksi-isona-potalle>

Vilkka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Keuruu: Otavan kirjapaino

Vilkko-Riihelä, A. 1999. Psyyke. 1. p. Porvoo: Gummerus.

Vuorijärvi, R. 2004. Ilman vaippaa, Vauvojen vessakyyttömyys on länsimainen tuote. Viitattu 3.11.2011. <http://fifi.voima.fi/voima-artikkeli/2004/numero-3/ilman-vaippaa>

Wikström, S. & Terho, P. n.d. Lasten kastelu. Therapia Fennica. Viitattu 27.10.2011. http://therapiafennica.fi/wiki/index.php?title=Lasten_kastelu

LIITTEET

Lüite 1: Tutkimuslupa

TUTKIMUSLUPA

4.10.2012

TUTKIMUSLUPA

Olemme Jyväskylän ammattikorkeakoulun neljannen vuoden sosionomiopiskelijat, Saara Nurmi ja Susanna Viinikainen, ja teemme opinnäytetyötä aiheena alle kolmevuotiaan lapsen kuivaksi oppiminen päiväkodin henkilöstön näkökulmasta.

Opinnäytetyömme tutkimuskysymysten avulla selvitetään muun muassa, kuinka alle kolmevuotiaan lapsen kuivaksi opettelu toteutuu päiväkodissa ja miten päiväkodin henkilökunta suhtautuu erilaisiin kuivaksi opetteluun käytäntöihin. Opinnäytetyömme haluaa myös selvittää, kuinka kasvatuskumppanuus toteutuu tämän asian tiimoilta ja keskittyy päiväkodin näkökulmaan.

Opinnäytetyön tutkimusosuus toteutetaan yksilöhaastatteluina päiväkotia Majakkasaaren henkilökunnalle. Tarkoituksena on saada tietoa kasvatusalan ammattilaisen näkökulmasta ja haastattelussa työntekijöiden on mahdollista peilata näkökulmiaan myös aiempaan työelämän kokemukseensa, eli emme sido kysymyksiä suoraan Majakkasaarta koskeviksi.

Olemme molemmat haastattelutilanteessa mukana ja haastattelemme jokaista työntekijää yksitellen. Haastattelut toteutetaan lokakuun 2012 aikana, ne nauhoitetaan sekä käsitellään anonyymisti. Aineiston käsittelyn jälkeen haastatteluista saatu materiaali hävitetään asianmukaisesti.

Pyydämme tällä lomakkeella lupaa suorittaa haastattelut päiväkotia Majakkasaarella.

Lupa myönnetty _____

Lupaa ei myönnetä _____

Aika ja paikka
menseselvennys

Majakkasaaren edustajan allekirjoitus ja ni-

Aika ja paikka

Opiskelijan allekirjoitus ja nimenseselvennys

Aika ja paikka

Opiskelijan allekirjoitus ja nimenseselvennys

Liite 2: Haastattelurunko

(1/2)

Henkilöstön näkemyksiä alle kolmevuotiaan lapsen kuivaksi opettelun toteutumisesta päiväkodissa - haastattelurunko

Johdattelua aiheeseen: Kuinka paljon olet ollut tekemisissä alle kolmevuotiaiden hoitolasten kanssa täällä Majakkasaassa tai muissa päiväkodeissa?

1. Kuivaksi oppimisen toteutuminen päiväkodissa

- Miten koet kuivaksi opettelun toteutuvan päiväkodissa?
- Kuinka se näkyy käytännössä?
- Kuinka koet päiväkodin päivärytmin tahdin vaikuttavan kuivaksi oppimiseen?
- Onko henkilöstön kesken sovittu yhteisiä toimintatapoja? Mitä?
- Millä tavalla lapsen yksilöllisyys tulee mielestäsi ottaa huomioon kuivaksi opettelussa?

2. Kasvatuskumppanuus

- Miten paljon vanhempien kanssa keskustellaan kuivaksi opettelusta? Nouseeko aihe usein esille?
- Miten yhteiset linjat sovitaan?
- Tuovatko vanhemmat esiin, sitä kuinka kotona toimitaan kuivaksi opettelussa?
- Miten koet, että päiväkotitoimi voi vastata vanhempien toiveisiin lapsen kuivaksi opettelussa?
- Onko tullut tilanteita, joissa henkilöstön ja vanhempien näkemykset asioista eivät kohtaa? Kuinka tilanne on ratkaistu?

3. Erilaiset kuivaksi opettelyn keinot ja niihin suhtautuminen

- Mitä kuivaksi opettelyn keinoja käytössä tai minkälaisista eri tavoista olet kuullut?
- Mitkä menetelmät olet kokenut hyviksi/huonoiksi?
- Millä tavalla annat positiivista palautetta lapselle kuivaksi oppimiseen liittyen?
- Miten olet hyödyntänyt kuivaksi opettelutuokiot vuorovaikutustilanteena?
- Vahinkoja varmasti sattuu. Miten vahingot olisi mielestäsi hyvä käsitellä?
- Tarravaipat/housuvaipat: Kumman koet paremmaksi päiväkodissa? Mitkä ovat mielestäsi näiden kahden suurimmat erot?
- Kestovaipat: Onko tuttu? Onko tullut työssä vastaan? Kuinka käytännölliseksi koet kyseiset vaipat päiväkodissa? Hyvät/huonot puolet?
- Vaipattomuus: Onko tuttu? Onko tullut työssä vastaan? Kuinka käytännölliseksi koet kyseisen menetelmän päiväkodissa? Jos sinulla ei ole kokemusta kyseisestä menetelmästä, kuinka kuvittelisit sen soveltuvan päiväkotiin?

Haastattelun lopuksi: Mitä muuta haluaisit sanoa aiheeseen liittyen tai haluatko täydentää vastauksiasi?